

SKOGSMÄSTARPROGRAMMET
Examensarbete 2018:07

Privata skogsägars användning av skogsbruksplaner

*The use of forest management plans among private
individual forest owners*

Kevin Dahlberg

Examensarbete i skogshushållning, 15 hp
Serienamn: Examensarbete /SLU, Skogsmästarprogrammet 2018:07
SLU-Skogsmästarskolan
Box 43
739 21 SKINNSKATTEBERG
Tel: 0222-349 50

Privata skogsägares användning av skogsbruksplaner

The use of forest management plans among private individual forest owners

Kevin Dahlberg

Handledare: Lars Norman, SLU Skogsmästarskolan

Examinator: Eric Sundstedt, SLU Skogsmästarskolan

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Självständigt arbete (examensarbete) med nivå och fördjupning G2E med möjlighet att erhålla kandidat- och yrkesexamen

Kurstitel: Kandidatarbete i Skogshushållning

Kurskod: EX0624

Program/utbildning: Skogsmästarprogrammet

Utgivningsort: Skinnskatteberg

Utgivningsår: 2018

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Serienamn: Examensarbete/SLU, Skogsmästarprogrammet

Serienummer: 2018:07

Omslagsbild: Morgon på hygget. I bakgrunden syns Fryken, Värmlands län. Foto: Kevin Dahlberg

Nyckelord: privatskogsbruk, planering, beslutsstöd

Sveriges lantbruksuniversitet
Skogsvetenskapliga fakulteten
Skogsmästarskolan

Förord

Vid studier på Skogsmästarskolan i Skinnskatteberg genomförs ett examensarbete omfattande 15 högskolepoäng i ämnet skogshushållning. Under detta år har ett examensarbete skrivits med inriktning på användningen av skogsbruksplaner. Efter en tids idétorka tog jag kontakt med Stora Enso Skog AB i Falun som hade ett uppslag gällande användningen av skogsbruksplaner hos privata skogsägare. Att personligen ha ett intresse för planläggning och privatskogsbruket gjorde att jag tog mig an utmaningen att genomföra studien.

Under resans gång har jag utvecklats mycket. Framförallt vad gäller planering och genomförande av en studie helt på egen hand. Att hålla sig till en tidsplan och arbeta strukturerat för att komma vidare i arbetet är lärdomar jag tar med mig in i framtida yrkesliv.

Jag skulle vilja rikta ett stort tack till Mikael Palm på Stora Enso Skog AB för den hjälp med att kunna få fram ett skogsägarunderlag samt för all övrig hjälp under studien.

Jag skulle även vilja tacka min handledare på Skogsmästarskolan, Lars Norman, för kloka inputs under hela examensarbetet.

Hede 2018-03-16

Kevin Dahlberg

Innehåll

Förord	iii
Innehåll.....	v
1. ABSTRACT	1
2. INLEDNING	3
2.1 Skogsbruksplanläggning	3
2.2 Målsättningar och värderingar	10
2.3 Syfte	12
3. MATERIAL OCH METODER	13
4. RESULTAT	15
4.1 Fördelning bland skogsägarna i olika grupper	15
4.2 Skogsbrukskunskap och förståelse av planens innehåll	16
4.3 Användning av skogsbruksplanen.....	20
4.4 Övriga synpunkter och kommentarer.....	29
5. DISKUSSION.....	31
6. SAMMANFATTNING	33
7. REFERENSER	35
7.1 Publikationer.....	35
7.2 Internetdokument.....	36
8. BILAGOR.....	39

1. ABSTRACT

A forest management plan is a tool for the forest owners to manage their forests according to their goals. The aim of this degree project was to investigate how forest owners use their forest management plans. The study was performed in collaboration with Stora Enso Skog AB. A web-based questionnaire was designed and sent out to 986 private individual forest owners.

The compilation of this study aims at creating a greater knowledge of how the management plans are used and to develop the concept of management plans within Stora Enso Skog AB.

2. INLEDNING

Denna rapport är inriktad på de privata skogsägarnas användning av sina skogsbruksplaner och vilken roll den spelar för skogsskötseln och övriga beslut kring skogsfastighetens skötsel. Med privata skogsägare menas i denna rapport enskilda privata skogsägare och inte privata aktiebolag eller liknande. I detta kapitel ges en inledande beskrivning av skogsbruksplanläggning samt målsättning och värderingar hos privata skogsägare. Avslutningsvis ges en beskrivning av syftet med denna studierapport.

2.1 Skogsbruksplanläggning

Skogsbruksplanläggning har en lång tradition i Sverige. I början av 1930-talet när flygfoton började bli tillgängliga, startade nutidens Skogsstyrelsen att planlägga. Skogsstyrelsens planlägningsarbete tog sedan fart under 1960-talet. Under 1980-talet till år 1993 var det enligt Skogsvårdslagen, SVL, ett krav att skogsbruksplan skulle finnas (Wilhelmsson, 2007). I och med detta genomfördes under denna period en omfattande inventering av landets privatskogar. Inventeringen kom att kallas "ÖSI" – *Översiktlig skogsinventering*, bekostades med allmänna medel och genomfördes av Skogsstyrelsen, då Skogsvårdsstyrelsen (Länk A, Skogen.se, 2017). Omkring 700 000 ha planlades årligen och vid slutet av ÖSI-inventeringen hade omkring 90 procent av de privata skogsfastigheterna en plan yngre än 15 år (Wilhelmsson, 2007).

I och med revideringen av Skogsvårdslagen år 1994 slopades kravet på skogsbruksplan som sagt. Lagen kom då att få två jämställda mål, produktion och miljö, vilka beskrivs närmare i regeringens proposition 1992/93:226 (Skogsstyrelsen, 2017). Man frångick således den tidigare produktionsinriktningen att primärt säkerställa tillgången av skog och virke till industrin.

Lagen sätter ramarna inom vilken en skogsägare och planläggare som upprättar skogsbruksplanen måste hålla sig inom. Några viktiga delar i SVL är skyldigheten att anlägga ny skog efter en avverkningsåtgärd eller skada som nedsatt den virkesproducerande förmågan. Vidare får man inte använda hyggesplojning vid föryngringsåtgärderna. Det ska tilläggas att skogsvårdslagens skrivelser förtydligas av skogsvårdsförordningen samt de föreskrifter och allmänna råd som Skogsstyrelsen utger (Skogsstyrelsen, 2017).

Ytterligare krav enligt SVL som markägare och planläggare måste ta hänsyn till är arealen ungskog yngre än 20 år i förhållande till total areal produktiv skogsmark. Brukningsenheter med upp till 100 hektar produktiv skogsmark får inte föryngringsavverkas i sådan utsträckning att mer än 50 hektar av den produktiva skogsmarksarealen omfattas av skog yngre än tjugo år. På brukningsenheter över 100 hektar produktiv skogsmark får maximalt hälften utgöras av skog yngre än tjugo år. Ytterligare regler gäller för brukningsenheter som omfattar över 1 000 hektar produktiv skogsmarksareal vilka Skogsstyrelsen meddelar föreskrifter om. Skogsstyrelsen får även, av skogliga skäl, medge undantag från dessa skrivelser. Skrivelserna syftar till att eftersträva jämn åldersfördelning.

Föryngringsavverkning får endast utföras när åldern enligt 10 § SVL är uppnådd. Detta förtydligas i 3:3 Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. För skogsägare med ädellövskog gäller ytterligare regler som man måste leva upp till, liksom de med skog inom renbetesområden. I övrigt skall hänsyn tagas till kultur- och naturmiljöerna, 30 § SVL (Skogsstyrelsen, 2017).

I en skogsbruksplan ska dessa regler beaktas. Det innebär att en skogsplanläggare måste ha i beaktning mer än bara den skogliga data som behövs för att upprätta planen. Utöver detta ska skogsägaren liksom planläggaren ta hänsyn till ett flertal andra lagar och förordningar som påverkar skogsbruket när denne utför eller planerar för åtgärdsförslag, exempelvis miljöbalken och artskyddsförordningen (Skogsstyrelsen, 2018, Länk B).

Lagstiftning är inte det enda som sätter krav på en skogsägare och skogsindustrin. Många miljöorganisationer och övriga samhället har högt ställda krav på att skogsbruket bedrivs på ett uthålligt och ansvarsfullt sätt. I dag finns det möjlighet för skogsägare att certifiera sitt skogsbruk. Certifiering är ett slags bevis på att man sköter skogen enligt en rad principer i linje med certifieringsorganisationernas standarder. I Sverige är det idag vanligast att vara certifierad enligt PEFC och FSC. PEFC står för *Programme for the endoresment of forest certification*. FSC står för *Forest Stewardship Council*. Som privat skogsägare är det vanligt att man certifierar sitt skogsbruk genom en paraplyorganisation, s.k. "gruppcertifiering". Det innebär att en organisation, förening eller virkesköpande bolag ansvarar för mycket av det administrativa arbetet (PEFC, 2018, Länk C & FSC, 2018, Länk D).

PEFC, vars svenska del bedrivs som ekonomisk förening bildades år 2000. Deras nuvarande standard, publicerad 15 december 2017, har nyligen godkänts av internationella PEFC och är den fjärde standarden sedan starten. Syftet med den är att värna om uthålligt och ekonomiskt värdefullt skogsbruk samtidigt som biologisk mångfald, kulturmiljö och sociala samt estetiska värden värnas. Arealen skogsmark i Sverige som omfattas av PEFC certifiering är drygt 11,6 miljoner hektar och drygt 45 000 skogsägare (PEFC, 2017, Länk E).

Standarden består av sex delstandarder vilka beskriver systemet för certifiering av skogsbruk, entreprenörer och virkesflöde enligt PEFC. De olika delstandarderna är som följer:

- PEFC SWE 001 – Svenska PEFC:s certifieringssystem för hållbart skogsbruk
- PEFC SWE 002 – Svenska PEFC:s skogsstandard
- PEFC SWE 003 – Svenska PEFC:s entreprenörsstandard
- PEFC SWE 004 – Svenska PEFC:s krav för direktcertifiering och certifiering i grupp
- PEFC SWE 005 – Svenska PEFC:s krav på certifieringsorganisationer
- PEFC SWE 006 – Vägledning för notifiering av certifieringsorganisationer

Skogsstandarden är det dokument som en enskild skogsägare skall följa om denne ska certificera sig. Den består av tre områden: *skogskötselstandard*, *social standard* och *miljöstandard*.

Skogsstandarden anger de krav som ställs vad gäller den skogliga skötseln med utgångspunkt i nationellt och internationellt lagrum. Viktiga punkter enligt skogsstandarden är att en skogsbruksplan anpassad till certifieringskraven upprättas samt uppdateras kontinuerligt allt eftersom åtgärder utförs. Upprättad i linje med certifieringskraven innebär bland annat att minst fem procent av den produktiva skogsmarken sätts av för miljöhänsyn, med undantag för skogsfastigheter med ett innehav som understiger 20 ha produktiv skogsmark. Avsatt areal ska omfatta minst 0,3 ha sammanhängande, för skogsägare med 5 000 ha eller mer minst 0,5 ha.

Minst fem procent av arealen frisk och fuktig mark på den produktiva skogsmarken ska domineras av lövträd där förutsättningar finns. I övrigt gäller enligt miljöstandarden att hänsyn skall tas till kultur- och naturmiljön. Äger man mer än en fastighet ska samtliga fastigheter ingå i certifieringen och skötas enligt kraven. För mer specifik information se *PEFC SWE 002:4* (PEFC, 2017, Länk E).

Den andra stora certifieringsorganisationen FSC som är äldre än PEFC, grundades som en följd av världsmiljökonferens år 1992 i Rio de Janeiro, Brasilien. FSC grundades år 1993 i Toronto, Kanada, och tre år senare bildades den svenska arbetsgrupp som senare skulle bli Svenska FSC (FSC, 2018, Länk F).

Svensk skogsbruksstandard enligt FSC med SLIMF-indikatorer är det dokument som man ska rätta sig efter för att bli certifierad enligt FSC. SLIMF är en förkortning av "*Small and Low Intensity Managed Forest*". Standarden består av tio principer, se nedan. Principerna består av kriterier som beskriver kraven som ska uppfyllas.

- Princip 1 – Efterlevnad av lagstiftning och FSC:s principer
- Princip 2 – Rättigheter och ansvar för innehav och nyttjande
- Princip 3 – Urfolkens rättigheter
- Princip 4 – Miljöpåverkan
- Princip 5 – Utbyte av skogen
- Princip 6 – Miljöpåverkan
- Princip 7 – Skötselplan
- Princip 8 – Uppföljning
- Princip 9 – Underhåll av skogar med höga bevarandevärden
- Princip 10 – Plantageskogar

Dessa principer anpassas lokalt eftersom det är internationellt antagna principer och en skog i Sverige kan av naturliga skäl inte brukas på samma sätt som en skog i Sydamerikas tropik (FSC, 2018, Länk F).

Svenska FSC har tagit fram en anpassad skogsbruksstandard för mindre skogsägare med innehav mindre än 1 000 hektar produktiv skogsmark. Dessa återfinns i *Svensk skogsbruksstandard enligt FSC – endast SLIMF – för markägare med mindre innehav än 1 000 ha produktiv skogsmark*. Enligt denna standard framgår att en skötselplan

krävs som inte är äldre än tio år. Skötseln ska bedrivas så att man effektivt utnyttjar skogens mångfald av produkter och nyttigheter för att erhålla god ekonomisk bärkraft och miljöbetingade och sociala fördelar (FSC, 2010, Länk G).

I princip 6, miljöpåverkan, framgår en rad kriterier som planläggaren måste beakta vid planläggningen. Det framgår att man på den enskilda fastigheten ska ta i beaktning de regionala aktionsplaner eller liknande som finns i den mån det är möjligt utifrån de förutsättningar som finns. Det innebär ett bredare perspektiv än den enskilda fastigheten.

De skogsbruksåtgärder som föreslås ska "ståndortsanpassas". Planen ska upprättas på ett sådant sätt att lövträd, där naturliga förutsättningar finns, ska uppgå till tio procent av volymen i slutet av omloppstiden för skogen söder om den naturliga norrlandsgränsen, fem procent norr därom. Vidare ska enligt FSC:s standard minst fem procent av den produktiva skogsmarksarealen på frisk och fuktig mark domineras av lövträd under hela omloppstiden. Utöver detta skall även fem procent avsättas för naturvårdsändamål och antingen skötas eller lämnas orört för att utveckla och bevara befintliga naturvärden. För mer detaljerad information om standarden och samtliga principer och kriterier som gäller hänvisas till *Svensk skogsbruksstandard enligt FSC – endast SLIMF – för markägare med mindre innehav än 1 000 ha produktiv skogsmark* (FSC, 2010, Länk G).

Av både PEFC och FSC framgår vad en plan ska innehålla och vad planläggaren ska ta hänsyn till för att uppfylla certifieringskraven. Nu är det givetvis så att en plan kan upprättas utan att följa dessa kriterier. Minimikravet är att man håller sig inom Skogsvårdslagens ramar. De planer som är anpassade till certifieringskraven brukar benämnas "*Gröna skogsbruksplaner*". Detta namn uppkom genom ett samarbete mellan skogsägarföreningen Södra och Skogsstyrelsen under 1995 (Wilhelmsson, 2007).

Med lagen som ramsättare, och i de fall man är certifierad även beaktande till de kraven, skall insamling av data hämtas för att bygga upp skogsbruksplanen. Wilhelmsson har i sin arbetsrapport från år 2007 sammanställt de variabler som brukar finnas med i en skogsbruksplan, här nedan är en översatt punktlista från hans rapport:

- Avdelningsidentitet
- Areal
- Ägoslag
- Målklass – förslag till balans mellan produktionsmål och miljöhänsyn
- Huggningsklass
- Ålder
- SI – ståndortsindex
- Volym
- Trädslagsfördelning
- Medeldiameter (ingår inte alltid)
- Medelhöjd (ingår inte alltid)
- Stamantal (ingår sällan)
- Grundyta (inte alltid)
- Fuktighetsklass (ingår inte alltid)

- Vegetationstyp (ingår inte alltid)
- Terrängklass (ingår inte alltid)
- Åtgärdsförslag
- Tidsperiod (snarast, inom 5 år, 6 – 10 år, ibland också >11 år)
- Uttagsprocent
- Uttagsvolym
- Medel, högre och lägre nivå av avverkningsförslag (ingår inte alltid)
- Beskrivning och kommentarer gällande produktion och naturmiljöhänsyn på fastigheten
- Kommentarer på åtgärdsförslagen

Fältarbete är ofrånkomligt för att kunna göra dessa mätningar men mycket grundarbete görs idag på kontoret framför datorn. Med hjälp av fjärranalys, till exempel laserscanning, kan idag indelningar av bestånden ske från kontoret och flertalet aktörer använder idag tekniken. Med hjälp av laserdata kan volymen uppskattas direkt på kontorsdatorn och ett fältbesök innebär således enbart kontroll av värden.

Mätning av volym i fält sker genom subjektiva mätningar där relaskop och höjdmätare är verktygen. Det går även att genomföra cirkelytemätningar med klave och höjdmätare men det är en tidskrävande metod. De subjektiva relaskops- och höjdmätningarna är tidseffektiva och ger ofta fullt tillräckliga resultat. Problemet är dock att en planläggare, för att inte vara tidsineffektiv oftast inte hinner gå igenom varje kvadratmeter av en fastighet. Wilhelmsson refererar i sin arbetsrapport från 2007 till två referenser att den subjektiva relaskopsmetoden ger ett medelfel omkring 15 – 20 procent av volymen (Wilhelmsson, 2007).

Åldern kan mätas antingen genom att på yngre tallskog räkna antalet grenvarv. Tallen får nämligen ett var per år. På äldre skog räknas årsringarna på en borrhärd som tas i brösthöjd, 1,3 meter ovan marken. Ett tillägg görs för de år det tar för trädet att uppnå den höjden (Hägglund & Lundmark, 2013).

Ståndortsindex, SI, används som en beskrivning av markens produktionsförmåga. Indexet ger ett mått på den övre höjd som ett bestånd uppnår vid en viss referensålder. De två grövsta träden, övrehöjdsträden, mäter man höjden på och sedan räknas åldern på dessa. Själva indexet räknas fram i boniteringstabeller, vanligtvis Skogshögskolans boniteringstabeller del 2 (Högberg, 2016). Ståndortsindexet kan sedan omvandlas till bonitet, ett mått på markens produktionsförmåga. Boniteten mäts i skogskubikmeter per hektar och år och avser medeltillväxten för beståndet vid tillväxtens kulmination (Hägglund & Lundmark, 2013).

Vegetationstypen beskriver markens växtlighet i fältskiktet. Enligt Wilhelmsson (2007) ingår inte alltid vegetationstypen som variabel i avdelningsbeskrivningen. De vegetationstyper som används är:

- Högörtstyp (med eller utan ris)
- Lågörtstyp (med eller utan ris)
- Mark utan fältskikt
- Bredbladig grästyp

- Smalbladig grästyp
- Starr/fräkentyp
- Blåbärstyp
- Lingontyp
- Kråkbär/ljungtyp
- Fattigristyp
- Lavrik typ
- Lavtyp

På mossmarker, bottenskikt domineras av mossor, är det sammansättningen i fältskiktet som avgör vegetationstypen. För typerna *Lavrik typ* och *Lavtyp* styr lavarnas andel av bottenskiktet (Hägglund & Lundmark, 2015).

Trädslagsfördelningen kan anges som del av volym eller grundyta. I planen redovisas trädslagsfördelningen som procent eller tiondelar.

Medeldiameter och medelhöjd är variabler som brukar ingå men inte i alla planer (Wilhelmsson, 2007). I de planer de ingår är det den grundytbevågda medelhöjden och medeldiameteren som anges.

Terrängklass anges i form av GYL men ingår inte alltid. G står för grundförhållande, Y för ytstruktur och L för lutning. Varje bokstav tilldelas en siffra beroende på markens beskaffenhet i avdelningen. Skalan uppgår till högst en femma för varje faktor där fem är mycket dåliga förhållanden (Skogforsk, 2006, Länk H).

Fuktighetsklass anges som "*Torr*", "*Frisk*", "*Fuktig*" eller "*Blöt*". Torr innebär att grundvattenytan ligger djupare än två meter. Förekomst av rörligt markvatten är obefintlig. På frisk mark ligger grundvattennivån mellan en till två meter och på fuktig inom en meter. Blöt, även kallad "*våt*", klassas mark som har permanenta vattensamlingar i ytan (Hägglund & Lundmark, 2013). Fuktighetsklasserna är viktiga variabler för att kunna planera när i tiden en avverkning bör och kan utföras med hänsyn till bärighet.

Målklassningen beskriver inriktningen på skötseln i avdelningen. Idag är de vanligaste målklasserna *PG*, *PF/K*, *NS* och *NO*. *PG* står för produktionsmål med generell miljöhänsyn, upp till tio procent. Miljöhänsynen innebär att man vid åtgärder sparar hänsynsytor, trädgrupper, evighetsträd och högstubbar m.m.

PF, produktionsmål med förstärkt hänsyn, även kallats *K* som i kombinerade mål innebär att avdelningen har ett produktionsmål men att miljöhänsynen är förstärkt. Miljöhänsynen skall omfatta mellan tio till 90 procent av arealen. Det kan bero på att det finns naturvärden i delar av avdelningen som man vill bevara och utveckla. Den förstärkta hänsynen är således i de delar där naturvårdsmål dominerar, exempelvis björk och aspskogar som hotas av invandrande gran eller igenväxande hagmarker med ekar som konkurrerar med gran.

NS, naturvårdsmål med skötsel, är den målklass som ges till avdelningar som hyser höga naturvärden där skötsel krävs för att bevara och utveckla dem. Exempelvis är det avdelningar som domineras av löv där granunderväxt måste hållas undan genom naturvårdshuggningar.

NO, naturvårdsmål, orört. Avdelningar som ges denna målklass innehåller höga naturvärden där fri utveckling krävs för att bevara naturvärdena och utveckla dem. Ofta är det gammal skog eller sumpskog med tillgång på mycket död ved där skogen ej brukats under lång tid (Skogskunskap.se, 2017, Länk I).

Som framgått ovan är kraven om man är certifierad att minst fem procent av den produktiva skogsmarksarealen blir avsatt för naturvårdsmål, NS eller NO. För varje avdelning som ges målklass NS eller NO ska också en ytterligare avdelningsbeskrivning där man beskriver avdelningens karaktär och naturvärden. Därefter anges den naturvårdsmålsättning man har för avdelningen och dess naturvärden. Slutligen ska åtgärdsförslaget beskrivas. Vid målklass NO är det ingen åtgärd utan fri utveckling, men i NS-avdelningar kan det röra sig om frihuggning av gamla ekar eller naturvårdshuggning där gran gallras ur ett lövdominerande bestånd. En sådan här kommentar brukar kallas "*Grön kommentar*" och skrivs för alla avdelningar med NS eller NO som målklass (Södra, 2017, Länk J).

Vid målklassificering brukar det kunna uppkomma diskussion om den avsatta arealen för naturmiljöhänsyn uppgår till mer än kraven. NS-bestånd är mer vanliga i södra Sverige på grund av bättre tillväxtklimat, medan NO är mer dominant i norra Sverige. Avdelningsstorleken för NS- och NO-avdelningar är i regel mindre än övriga produktionsavdelningar. (Ingemarsson, 2004).

Något som kommit på tapeten vad gäller målklassning är målklassning av bäckar och vattendrag. *Blå målklassning*, som det kallas, är idag något som framförallt riktar sig till större företag och markägare med sammanhängande stora innehav inom avrinningsområden.

Blå målklassning är ett resultat av ett samarbete mellan WWF och skogsnäringen. Målklassningen grundas på en naturvärdesbedömning av vattendraget. Det finns fyra målklasser:

- VG – vattenmiljö med generell hänsyn.
- VF – vattenmiljö med förstärkt hänsyn.
- VS – vattenmiljö särskilda vattenvårdsåtgärder.
- VO – vattenmiljö lämnas orörd.

Vatten som ingår i den blåa målklassningen är vattendrag som är vattenförande under större delen av året normalt sett, även bäckar som är rätade av människan. Diken medräknas inte om de avvattnas i anlagda områden, exempelvis tegdiken (Larsson, 2016, Länk K)

Åtgärdsförslagen ska ligga i linje med skogsvårdslagens restriktioner och med hänsyn till certifieringskraven om man är certifierad. Förslagen sätts huvudsakligen utifrån skogsägarens målsättning och det behov som planläggaren bedömer som lämpligt. Tidsperioden anger när i tiden planläggaren föreslår att åtgärden ska utföras. Uttagsvolym och uttagsprocent anger hur stor volym samt del av volymen som ska avverkas vid åtgärden. I planen kan det i sammanställningen anges ett högre avverkningsalternativ och ett lägre beroende på om avverkningsförslagen är angivna som huvudalternativ eller som alternativ åtgärd. Det är inte alltid detta finns med i planen (Wilhelmsson, 2007).

I planen kommenteras utöver de, "*gröna kommentarerna*" som beskrevs ovan, eventuella generella kommentarer för avdelningarna. Dessa kan beröra vissa företeelser i enskilda avdelningar, t.ex. kulturlämningar som finns eller övrig information. En helhetsbeskrivning görs av fastigheten i plankommentaren där belägenhet och skötselriktning med mera beskrivs.

2.2 Målsättningar och värderingar

Skogsbruksplanen är ett verktyg för att kunna bedriva ett aktivt skogsbruk. I studien av Lönnstedt (1997) nämns skogsbruksplanen och åtgärdsförslagen som ett av de viktigaste verktygen för den långsiktiga skötseln av skogsfastigheten. Som nämnts tidigare ska planen grunda sig på skogsägarens målsättning samtidigt som planen upprättas med hänsyn till gällande lagstiftning och eventuella certifieringskrav. Skogsägarens målsättning är ibland inte helt glasklar, vilket innebär att extra arbete krävs för att klargöra målsättning (Wilhelmsson, 2007). I grund och botten är det ofta en individs grundläggande värderingar som till mångt och mycket sätter ramverket för målsättningen och hur man väljer att bruka sin skog (Nordlund & Westin, 2010). Det är i dagsläget alltså rätt fritt för skogsägaren då det finns få tvingande regler och lagar, något som inte alltid varit en självklarhet.

En svaghet i planläggningsarbete är många gånger den bristande kommunikationen mellan skogsägare och planläggare. Vid målanpassning av planen är det inte alltid möjligt att få med sig skogsägaren till skogen för att diskutera exempelvis huruvida man ska klassa avdelningar i målklasser eller besluta om åtgärdsförslag. Allt fler skogsägare är idag utbör och bor inte i närheten av sin skogsfastighet och möjligheten att följa med planläggaren eller ha ett inledande möte kan många gånger vara svårt. Dessutom är planläggningsarbetet många gånger tidspressat (Ingemarsson, 2004).

En vanlig målsättning bland skogsägare är viljan att bevara och utveckla fastigheten. Denna vilja inbegriper både ekonomiska, sociala och känslomässiga intressen. Målsättningen varierar över tid beroende på om man nyligen blivit skogsägare, *uppstartsfasen*, eller om man ägt skogen ett tag, *förvaltningsfasen* eller funderar på att överlämna till kommande generation eller sälja, *avslutningsfasen* (Lönnstedt, 1997).

I en del studier, bl.a. Ingemarsson m.fl. (2006) och Egger m.fl. (2014), har man undersökt och kategoriserat skogsägare utifrån vad de har för målsättning och skötselstrategi för sin skog. Eggers m.fl. (2014) indelade skogsägare i fem kategorier av skötselriktningar: Passiv, Konservativ, Intensiv, Produktiv och Sparande. Man undersökte även vilka faktorer som låg till grund för valet av strategi där faktorerna indelades i "hårda", som bl.a. innefattade ålder, storlek på fastigheten och kön, och "mjuka" faktorer vilka var mer personliga så som attityd och målsättning. Av de hårda faktorerna var fastighetsstorleken den som mest påverkade valet av skötselstrategi med ett något starkare samband i södra än i norra Sverige. Exempelvis innebar en stor fastighet att den ekonomiska betydelsen av skogen var större vilket ledde till mer produktiv eller intensiv inriktning. Denna slutsats drogs

även i studien av Ingemarsson m.fl. (2006) där gruppen "*Ekonomisterna*" i regel ägde stora fastigheter och hade stor inkomst från skogen.

Förändring har skett i skogsägarkåren sedan 1990-talet. Fler och fler äger skog tillsammans med någon och allt fler kvinnor är idag lagfarna skogsägare. Dessutom äger många skog på distans, utbor. Enligt Skogsstatistisk årsbok 2014 var 25 procent av skogsfastigheterna i riket utboägda samt sju procent delvis utboägda år 2012 (Skogsstyrelsen, 2014). Utbildningsnivån stiger och det ekonomiska beroendet från skogen minskar allt mer bland privata skogsägare, främst på grund av att utboägandet ökar (Haugen m.fl., 2016).

Trenden med ett ökat kvinnligt skogsäggande kan skönjas i hela Europa. En orsak till att man kan se denna ökning inom skogsägarkåren tros dels bero på att många kvinnor ärver skogen från sina makar. Detta visar sig statistiskt då kvinnliga skogsägare är något äldre än deras manliga motsvarigheter (Follo m.fl., 2017, Lidestav & Ekström, 2000 och Lidestav & Berg Lejon, 2013).

Kvinnligt skogsäggande innebär en förändring i värderingar och målsättning i skogen. I en studie av Haugen m.fl. (2016) kunde man se att kvinnor värderar de ekologiska och rekreationella värdena högre än männen som sätter större vikt till produktionsinriktade värden. De kvinnliga skogsägarna är dessutom mindre aktiva än männen (Lidestav & Ekström, 2000), förutom enskilda kvinnliga skogsägare som är mer aktiva än män som äger skog gemensamt med andra (Lidestav & Berg Lejon, 2013). När delägandet ökar innebär det att fler olika viljor och målsättningar ska hanteras.

Ett beslut om att avverkning ska utföras kan fattas på olika grunder. Det kan vara behov av pengar, råd från vänner, virkesköpare eller annan rådgivare. En ytterligare faktor som påverkar valet att avverka är timmerpriserna (Lönstedt, 1997).

Skador på skogen kan också framkalla ett plötsligt beslut om åtgärd i skogen. Faktorer som vind, torka, insektsangrepp och svampangrepp är riskfaktorer som påverkar en skogsägare. Mellan 1999 och 2004 gjordes en undersökning av Kristina Blennow (2012) som visade på att anpassningar till klimatet ökar. Val av årstid för avverkning, val av proveniens av plantor och ökad andel lövträdsinblandning i skogarna var några angivna anpassningar.

En skogsbruksplan leder enligt en studie av Svensson (2002) till ökad aktivitet vad gäller utförda åtgärder. Samma slutsats kunde Alm (2012) dra av sin studie på skogsägare i norra Sverige.

I en studie av Lidestav & Berg Lejon (2011) har man visat på en större aktivitet vad gäller utförda åtgärder om man är certifierad. I Sverige är omkring 17 procent av alla skötselenheter certifierande. Här inräknas endast privata enskilda skogsägare. Vanligast är att man är certifierad enligt PEFC. Inom Södra skogsägarnas verksamhetsområde är det vanligare att vara certifierad än bland skogsägare i de nordligare skogsägarföreningarna. Motiven att certifiera sig är både ekonomiska och miljömässiga.

I en studie av Harrysson (2009), har vikten av skogsbruksplan för virkesköp undersökts. För en virkesköpare är skogsbruksplanen ett verktyg för att identifiera skötselåtgärder och dessutom en betydande faktor för relationen till skogsägaren. Harrysson nämner även att det är viktigt att ständigt utveckla hela konceptet med skogsbruksplaner för att hela tiden kunna anpassa sig till den förändring av skogsägarprofilen som skett och kommer fortsätta.

2.3 Syfte

Ett led i denna förändring är att veta hur skogsägare använder sina planer. Syftet med denna studie är att just få en insikt och förståelse för hur privata skogsägare använder sina skogsbruksplaner och varför de använder dem som de gör.

Studien genomförs på uppdrag av Stora Enso Skog AB och resultatet ska leda till att de, genom bättre förståelse över användningen av planen bland skogsägare, kan utveckla konceptet med skogsbruksplaner så att varje skogsägare når sina mål och får ut högsta möjliga värde ur sin plan.

Frågor som ska besvaras är:

- Vilket syfte låg till grund för anskaffning av planen?
- Vad ligger till grund för de beslut som rör åtgärder i skogen?
- Hur följer man åtgärdsförslagen?
- Orsaker till att de inte följs?

3. MATERIAL OCH METODER

Denna studie grundar sig på en webbaserad enkätstudie. Enkäten har skapats i ett av Google Inc:s applikationer kallad *Google Formulär*. För att kunna använda denna applikation måste man ha tillgång till ett konto, i det här fallet användes ett gmail-konto.

Enkätens konstruktion grundar sig på de instruktioner och tips som följer av boken *Att få svar*, skriven av Kylén (2004). Boken beskriver grundläggande hur man ska arbeta för att skapa enkäter för att de ska fylla sitt syfte.

För att få lite stöd och inspiration till frågeställningarna använde jag en del av litteraturen som låg till grund för föregående kapitel. Genom granskning av tidigare liknande enkätstudier, Svensson (2002) och Alm (2012) som nämnts ovan, har en del frågeställningar använts och justerats för att få relevans för denna studie.

Efter att enkätens frågeställningar hade skapats gjordes ett första utskick till dels handledaren på Stora Enso Skog AB och handledaren på Skogsmästarskolan för en granskning. När enkäten var godkänd skickades den ut till de skogsägare som valts ut i studien.

Urvalet av skogsägare grundar sig på de ett tusen senast inloggade på "Mina sidor" som är en webbsida där leverantörer till Stora Enso Skog AB har tillgång till sin skogsbruksplan med mera. Då det visade sig ingå även anställda på Stora Enso samt andra företag som IT-support för "Mina sidor", plockades dessa bort. Totalt skickades det ut 986 enkäter. Skogsägarna kommer från hela Stora Enso Skog AB:s verksamhetsområde, se figur nedan.

Figur 3.1 Kartbild över Stora Enso Skog AB:s svenska verksamhetsområde.
Källa: Stora Enso, 2017, Länk L.

Första utskick genomfördes mellan den 15 – 18 februari. I *Google Formulär* finns en ikon "Skicka". Genom att trycka på den kommer det upp ett nytt fönster där man kan välja att direkt skicka ut till de man vill ska få enkäten genom att fylla i deras e-postadresser. Tyvärr går det inte att sända ut till fler än 100 skogsägare per dygn, vilket medförde att första utskick blev en utdragen process. Efter den upptäckten valdes att kopiera länken till enkäten, vilket är ett annat alternativ när man trycker på "Skicka". Länken klistrades sedan in i det mejl som följde med som beskrivning av varför skogsägaren fick en enkät. Följemejlet finns som bilaga nedan.

En påminnelse skickades ut den 28 februari för att påminna de som inte svarat. Det följemejlet var något kortare än det som medföljde det första utskicket, se bilaga nedan.

I *Google Formulär* sammanställs alla svar automatiskt och figurer och diagram skapas och justeras direkt svaren inkommer. Ett alternativ man kan välja är att exportera svaren till ett kalkylark. Kalkylarket kan sedan konverteras till ett kalkylark i Microsoft Excel så att svaren kan bearbetas där, vilket gjordes i denna undersökning.

Den åttonde mars var sista inlämningsdag för enkäten och svaren som hade inkommit senast 23.59.59 medtogs i studien.

4. RESULTAT

I denna del redovisas resultatet av enkätundersökningen. Redovisningen sker som en sammanställning av alla svar om inte annat anges. Vid jämförelser har dessa gjorts mellan de som bor inom samma kommun som skogsfastigheten de äger, "åbor", och de som bor utanför, utbor".

Svarsfrekvensen är en viktig del vid en enkätundersökning. För att få ett underlag för vidare analys krävs att de tillfrågade svarar. Vid sammanställningen av samtliga svar erhöles 234 ifyllda webbenkäter av 986 utskickade. Det ger en svarsfrekvens på 23,7 procent. Frågorna var uppbyggda som obligatoriska, därav 100 procents svarsfrekvens på frågorna, förutom 9b och 16 samt övriga synpunkter, se bilaga.

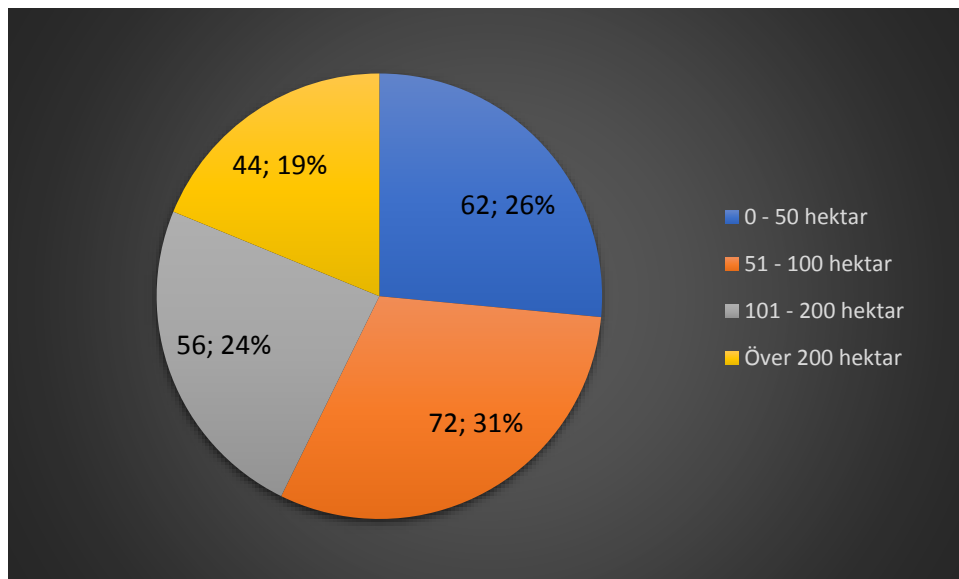
Fråga 9b var en följd fråga om man uppgett att planen anskaffats på annat sätt än de angivna alternativen. Av de femton som uppgav annat, svarade samtliga 100 procent på fråga 9b. Fråga 16 var en följdfråga ifall man uppgav att man på fråga 15 inte följde planen till punkt och pricka. Totalt 197 skogsägare följde inte planen till punkt och pricka varav 191 svarade på fråga 16, svarsfrekvens 96,95 procent. På frågan övriga synpunkter lämnade 52 skogsägare svar, svarsfrekvens 22,2 procent.

4.1 Fördelning bland skogsägarna i olika grupper

Av de inkomna svaren var fördelningen mellan män och kvinnor ojämna än riket i stort (Haugen m.fl., 2016). 81,2 procent vilket motsvarar 190 stycken respondenter var män och resterande 18,8 procent, 44 stycken, var kvinnor. Av de svarande utgjorde de som bor inom samma kommun, åbor, en större grupp än de som bor utanför. Totalt var 133 stycken boende inom samma kommun vilket motsvarar 57 procent. Resterande 43 procent var utbor vilket visar på en jämnare fördelning i jämförelse med den fördelning som framkom i Skogsstatistisk årsbok 2014.

Fördelningen mellan de som ägde skogen ensam eller genom delägarskap var jämn. Av de 234 inkomna svaren, kom 52 procent från personer som ägde skog enskilt. 48 procent ägde den tillsammans med någon annan.

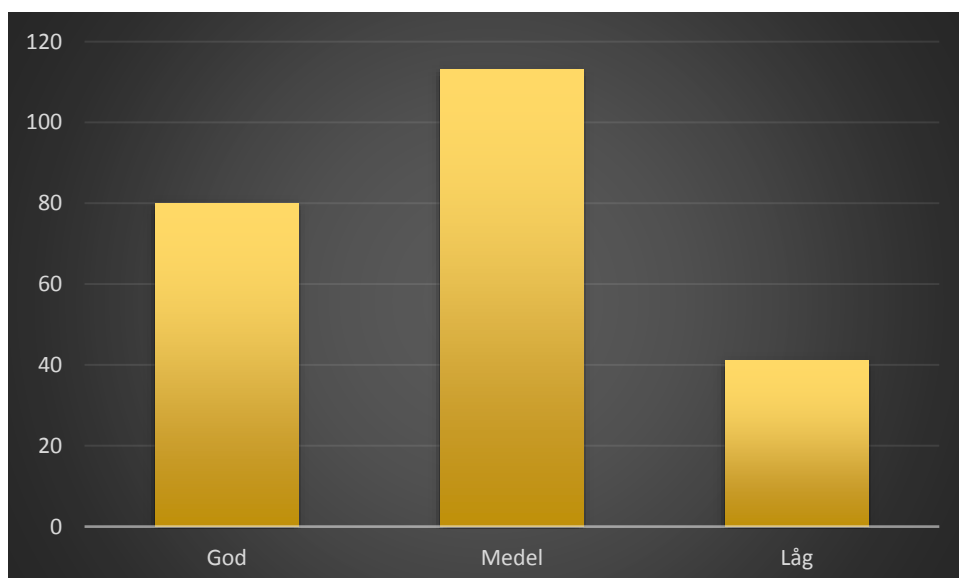
Tittar man på skogsägarnas fördelning vad gäller storlek på innehavet ser fördelningen ut som figuren nedan.

Figur 4.1.1 Uppdelning av skogsägarna i areal produktiv skogsmark på deras innehav.

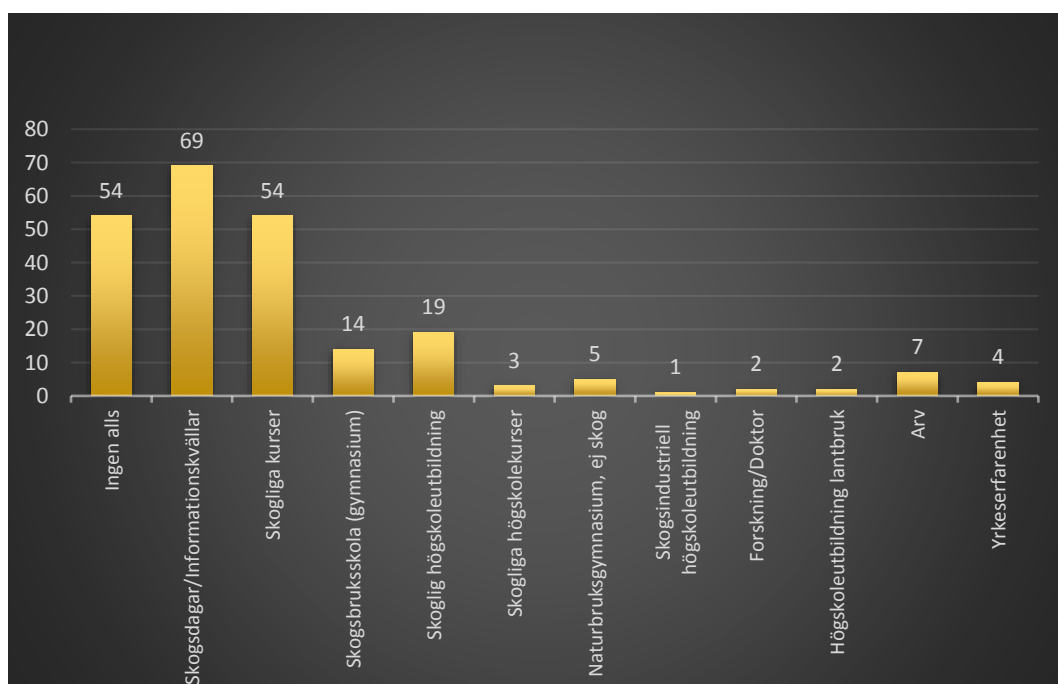
4.2 Skogsbrukskunskap och förståelse av planens innehåll

Innehållet i skogsbruksplanen ska kunna analyseras och bedömas för att användas som stöd vid beslut om den skogliga skötseln. Grundläggande kunskap om skog och skogsbruk underlättar förståelsen då en del termer kan vara svårtolkade för en som inte är insatt. En av skogsägarna nämner att: *"Man kan göra skogsbruksplaner lite mera användarvänliga, utformade så att även mindre skogskunniga personer kan förstå. SI-kolumnen är tex inte självklar. Inte heller att man skriver ÖF när man menar frötallar"*. De flesta skogsägarna i studien bedömer att deras skogliga kunskap är god till medel. 41 personer uppger att de har låg kunskap om skog och skogsbruk varav 61 procent är utbor.

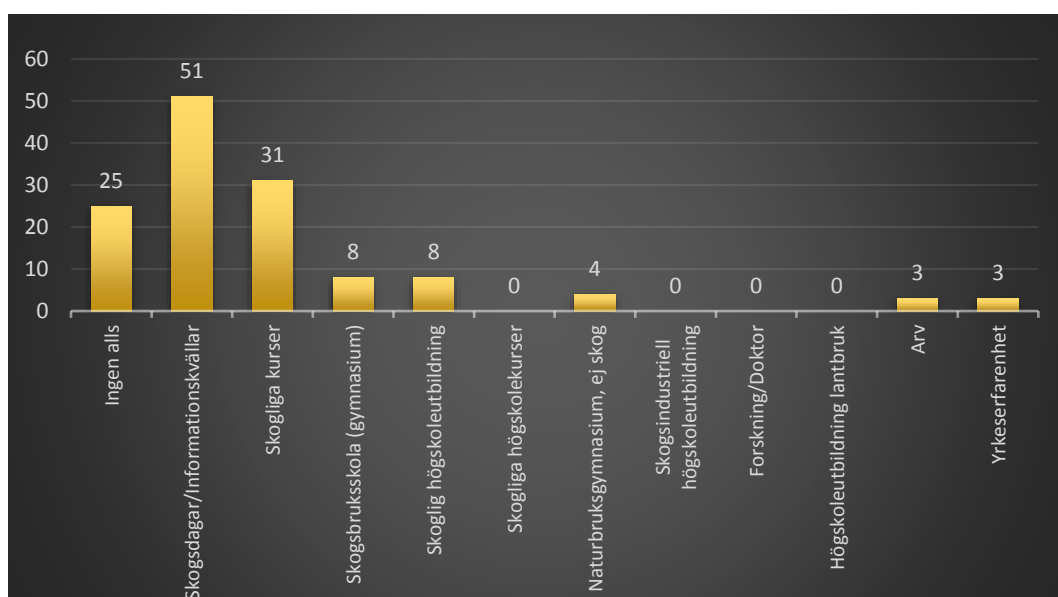
Figur 4.2.1 Skogsägarnas bedömning av sin skogliga kunskap.

På frågan vilken skoglig utbildning skogsägarna i studien har svarade de enligt figuren nedan.

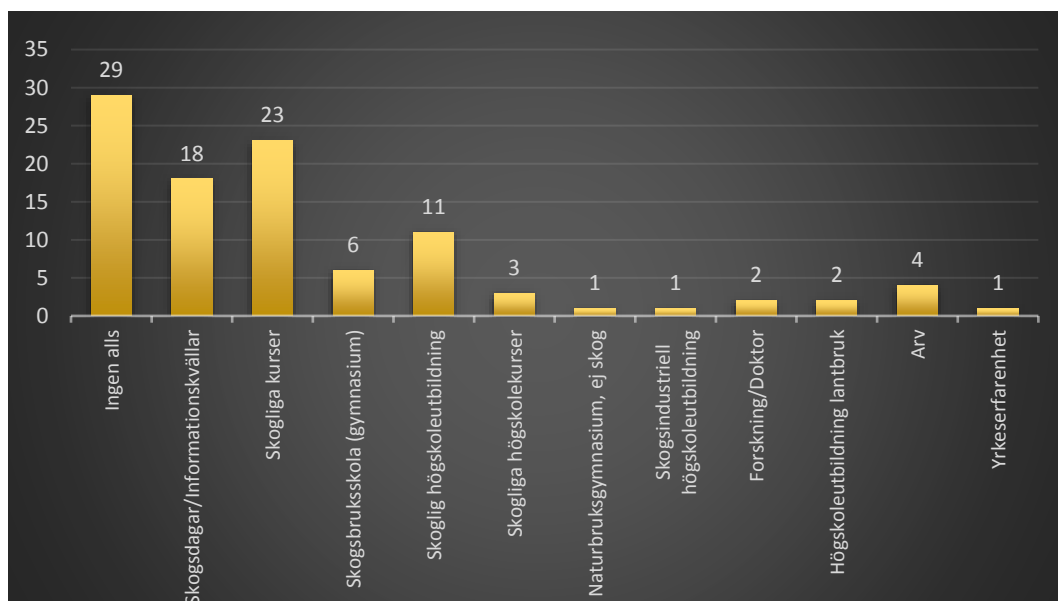

Figur 4.2.2 Utbildning inom skog bland skogsägarna som svarat.

Alternativet skogliga kurser innefattar exempelvis "Grönare skog" och kurser inom skogsvård, exempelvis röjningskurs. Här redovisas även utbildningar med en inriktning som inte är rent skoglig. Exempelvis naturbruksgymnasium där inriktning inte varit skoglig samt högskoleutbildning inom lantbruk (Lantmästare). Dessa redovisas som egna grupper eftersom de berör naturbruket och berör till viss del skogsbruk i undervisningen. Arv är också en grupp som redovisas som egen. Den kunskap som den äldre generationen skickar med sina yngre ska inte underskattas och många lär sig väldigt mycket på det sättet. En skogsägare skriver: "Uppväxt med skog, tror de flesta häromkring har det i generna..."

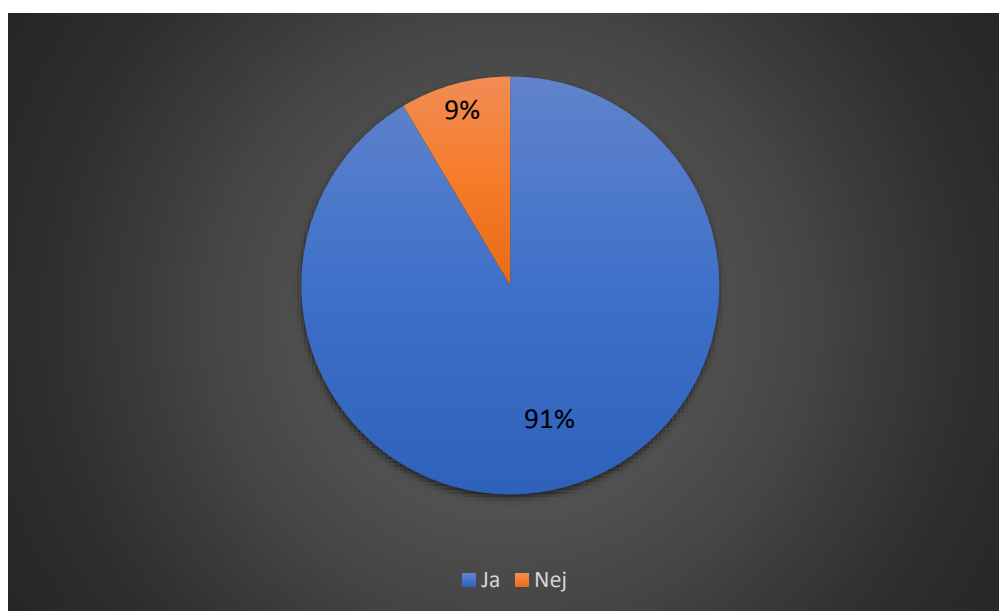
Figur 4.2.3 Utbildning inom skog bland åbor.

Figur 4.2.4 Utbildning inom skog bland utbor.

Diagrammet som redovisar utbildning inom skog bland utbor visar på en majoritet som inte har någon skoglig utbildning alls. Däremot är det fler som har en högre akademisk utbildning inom skog.

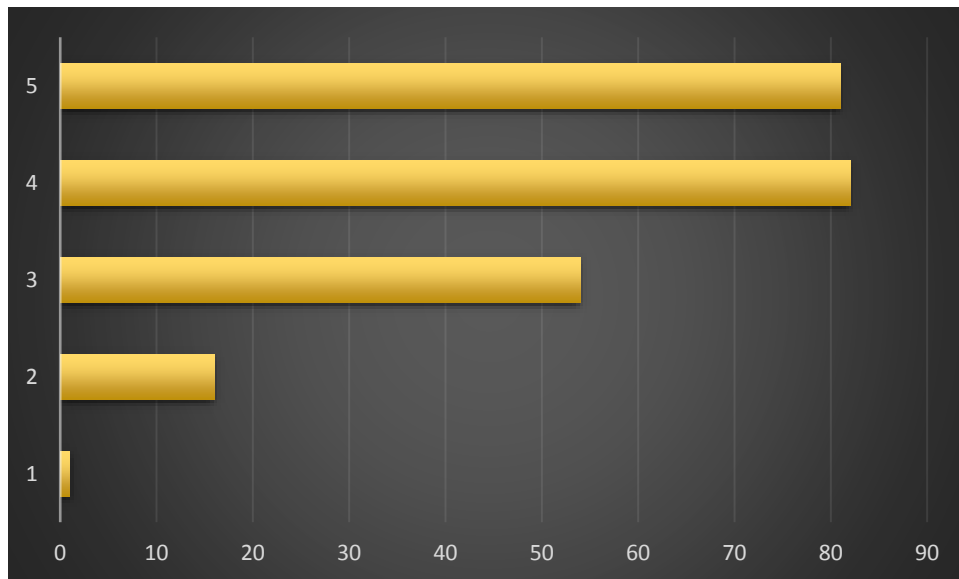
Frågan är då om skogsägarna förstår planens innehåll och kan analysera den som stöd för beslut om åtgärder? Majoriteten bland skogsägarna anser att de kan det, men nästan var tionde upplever att de inte kan det. En av de som svarat nej nämner att de är nya som skogsägare och håller på att lära sig.

Figur 4.2.5 Redovisning av om skogsägaren bedömer att denne kan analysera planen på ett tillräckligt sätt för att kunna använda den som ett stöd vid beslut om åtgärder.

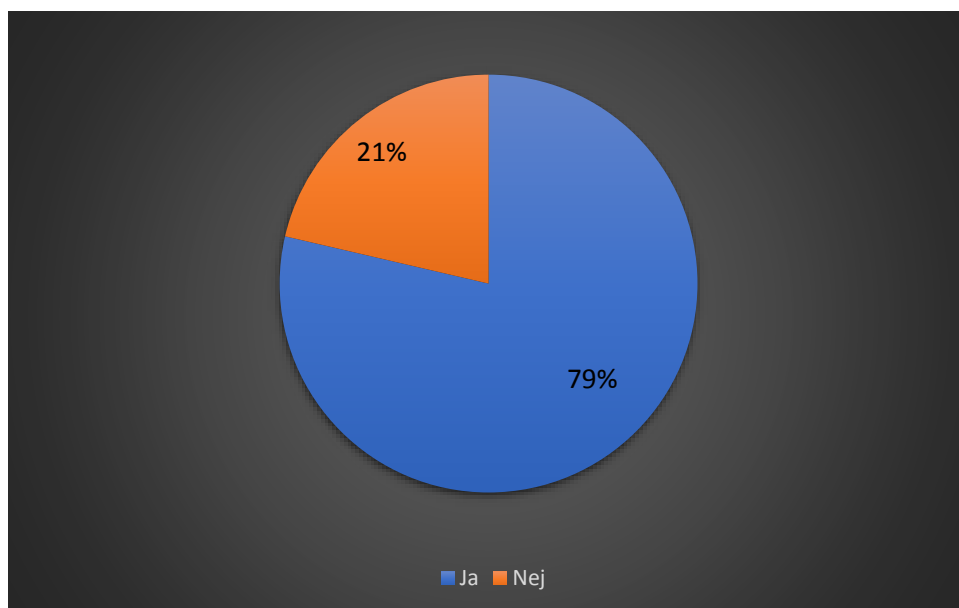
Ett steg i att kunna förstå sin skogsbruksplan är genom en god introduktion i samband med överlämnandet av planen. I inledningen nämndes dock att det många gånger är svårt att hinna med eller ens kunna få till ett möte, speciellt då utbor kan

bo långt från sin skogsfastighet. De flesta skogsägare i studien bedömer dock att introduktionen/överlämnandet fungerat bra. Ingen större skillnad finns bland åbor och utbor.

Figur 4.2.6 Betygsättning av introduktionen/överlämnandet av skogsbruksplanen. Betygsskala 1 – 5 där 1 är lägsta betyg och 5 det högsta.

När man erhåller sin plan kan en del uppleva att viss hjälp är nödvändig för att kunna förstå sig på planens innehåll. På frågan om skogsägaren ansett att denne fått tillräcklig hjälp svarar majoriteten "Ja". Dock svarar mer än var femte att man inte fått tillräcklig hjälp, främst de som ärvt eller köpt en skogsfastighet med befintlig plan. Ingen skillnad i svarsfördelningen finns om man jämför åbor med utbor. En av de som svarat nej ansåg att introduktionen var onödig då denne hade god kunskap om data och skogsbruksplaner från tidigare arbetsliv.

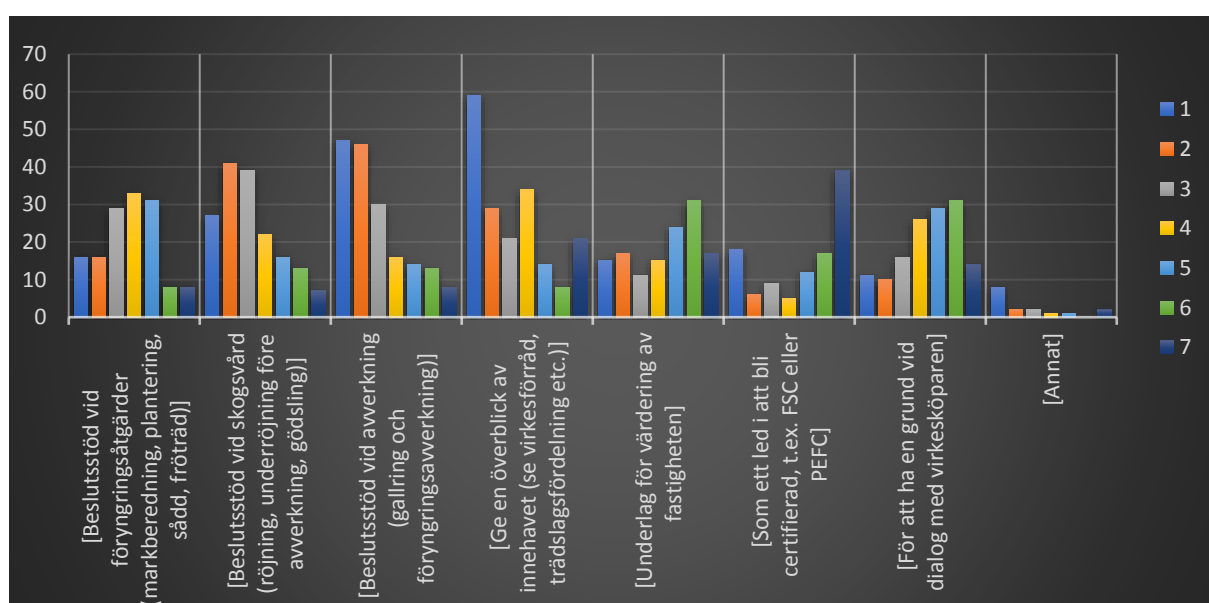

Figur 4.2.7 Redovisning av om man anser att man fått tillräcklig hjälp att kunna läsa och använda planens innehåll.

I enkätens sista fråga, "Övriga synpunkter", framkommer en önskan om en skogsdag för leverantörer och plananvändare där planens praktiska användande demonstreras och diskuteras. Som diagrammet visade ovan inhämtas kunskap ofta från skogsdagarna och informationskvällar. Två skogsägare var personligen delaktiga i framtagandet av planen och diskuterade i fält med planläggaren och de anser också att de har fått god hjälp och introduktion av planen.

4.3 Användning av skogsbruksplanen

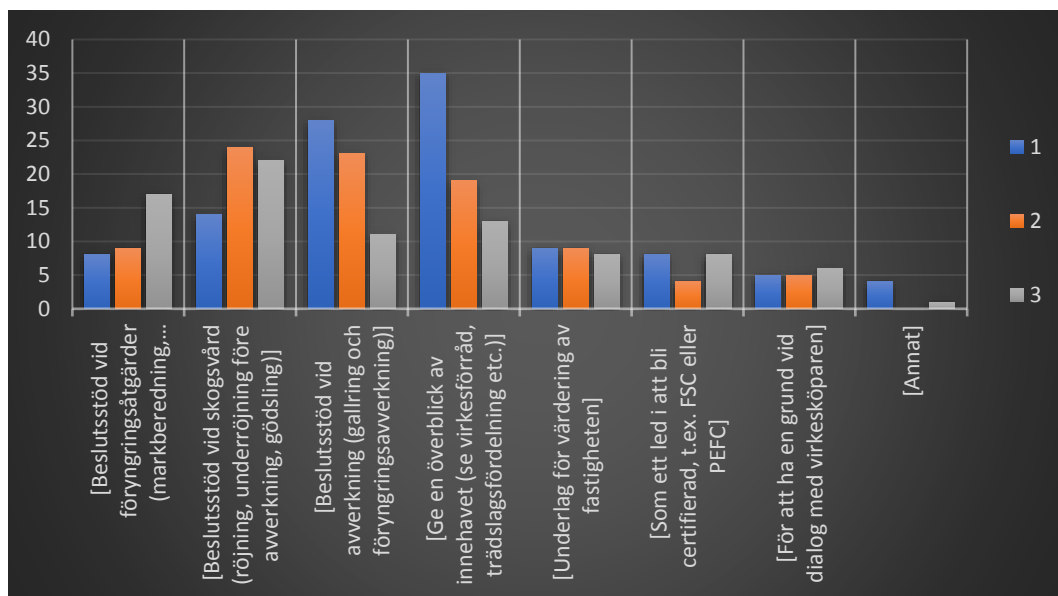
På frågan varför man valt att införskaffa en plan fick skogsägarna rangordna de alternativ som fanns i formuläret. Ett av alternativen var "Annat" där man själv fick ange anledningen ifall de angivna alternativen inte passade in. Hade man exempelvis bara två anledningar lämnade man tomt i kolumnerna tre till sju. Figuren nedan redovisar utfallet av rangordningen.

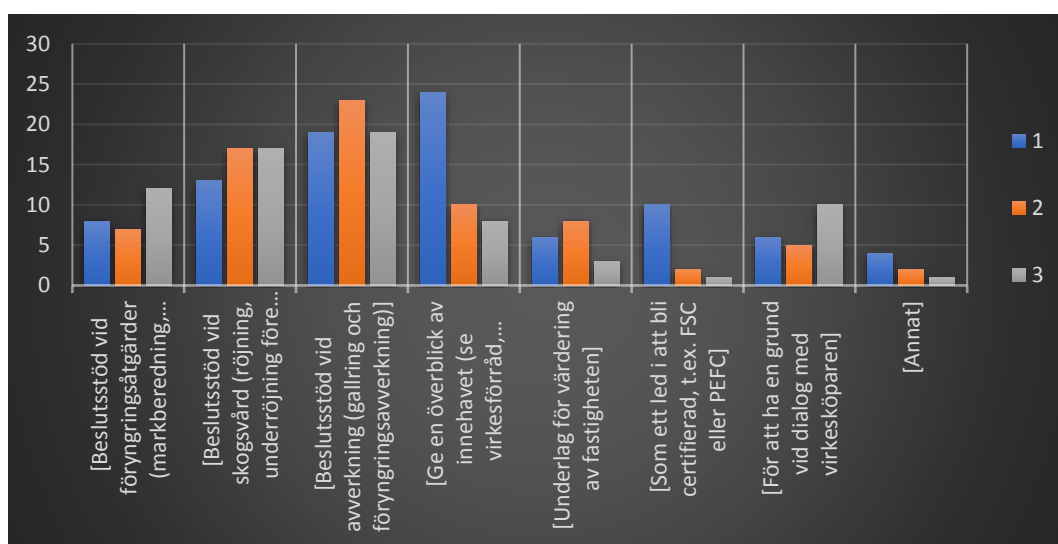
Figur 4.3.1 Rangordning av anledningar till anskaffning av en skogsbruksplan. Siffrorna 1 – 7 betyder att 1 är huvudsyftet och 7 det syfte som låg minst till grund.

Den främsta anledningen var att ge en allmän överblick av innehavet. Därefter följer alternativen om beslutsstöd där stöd vid beslut om avverkning var den främsta. Vad gäller de som angav annat var anledningarna olika. Någon uppger att den anskaffats för att efterlämna information till kommande generationer. Några hade arvt eller köpt skogsfastighet där skogsbruksplanen medföljde. Någon uppger att den anskaffats då det var ett krav från en långivare. Även råd från virkesköpare eller kunnig närstående anges.

Vid en jämförelse mellan åbor och utbor, se figurerna nedan, framgår att det inte råder någon större skillnad i rangordning. Den främsta anledningen enligt båda var att skapa en översikt av innehavet i första hand och beslutsstöd i andra hand.

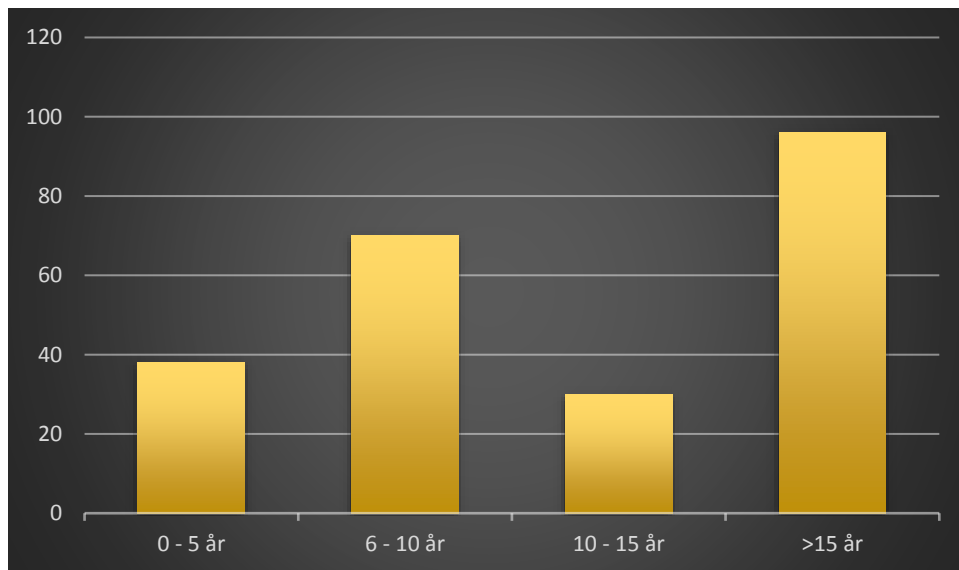

Figur 4.3.2 Rangordning av anledningar till anskaffning av en skogsbruksplan bland åbor. Rangordningsnivåerna var 1 – 7 där 1 var huvudsyfte och 7 den av anledningarna som låg minst till grund. Här redovisas enbart rangordningsnivåerna 1 – 3.

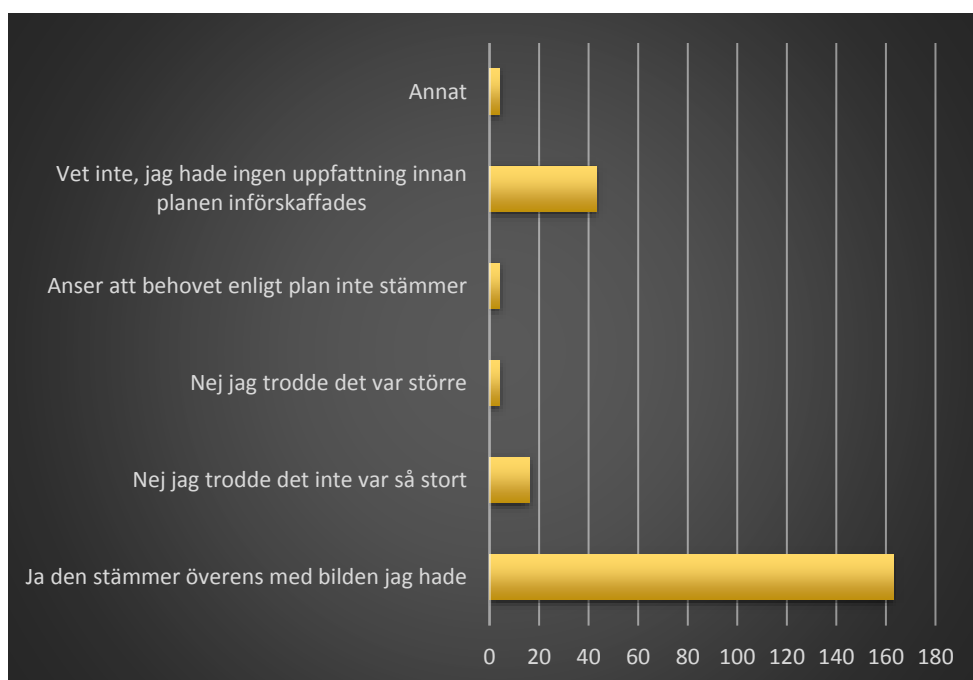
Figur 4.3.3 Rangordning av anledningar till anskaffning av en skogsbruksplan bland utbor. Rangordningsnivåerna var 1 – 7 där 1 var huvudsyfte och 7 den av anledningarna som låg minst till grund. Här redovisas enbart rangordningsnivåerna 1 – 3.

Antalet år som man innehaft en skogsbruksplan varierar. En del anger även att de har flera fastigheter men enbart plan på vissa. På frågan om hur många år man haft skogsbruksplan uppger drygt hälften att de haft plan i mer än tio år. I och med årlig uppdatering av planerna är dock en plan alltid aktuell trots att den innehavts i mer än tio år.

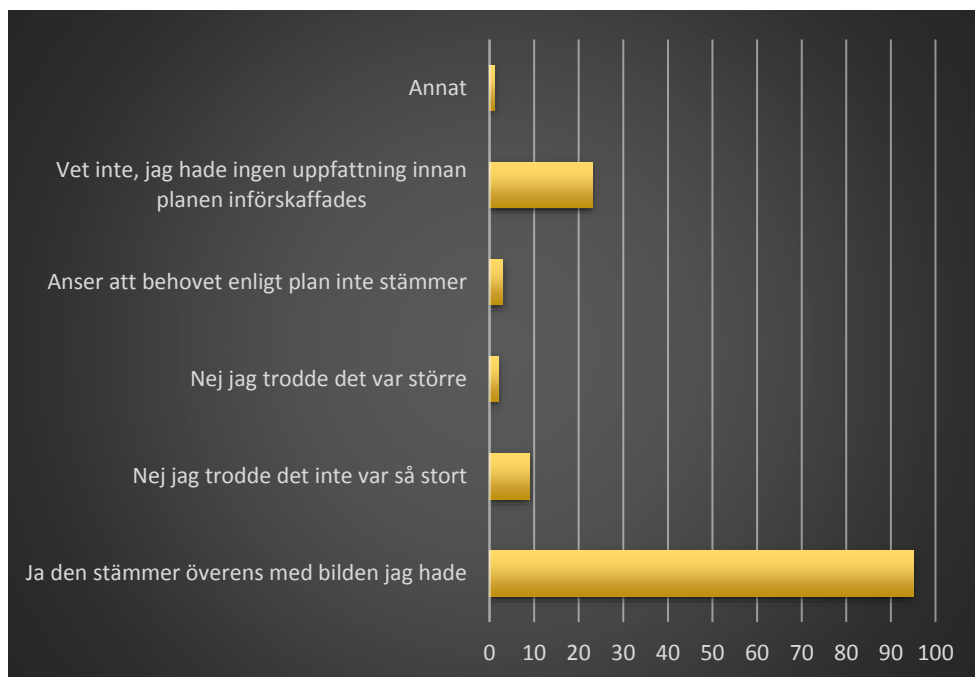
Figur 4.3.4 Antal år med en skogsbruksplan.

Att inneha en plan kan leda till att man upptäcker avverkningsmöjligheter eller skogsvårdsbehov man inte tidigare visste om. På frågan om man upplever att åtgärdsbehovet speglar den uppfattning skogsägaren hade ser fördelningen ut enligt figuren nedan.

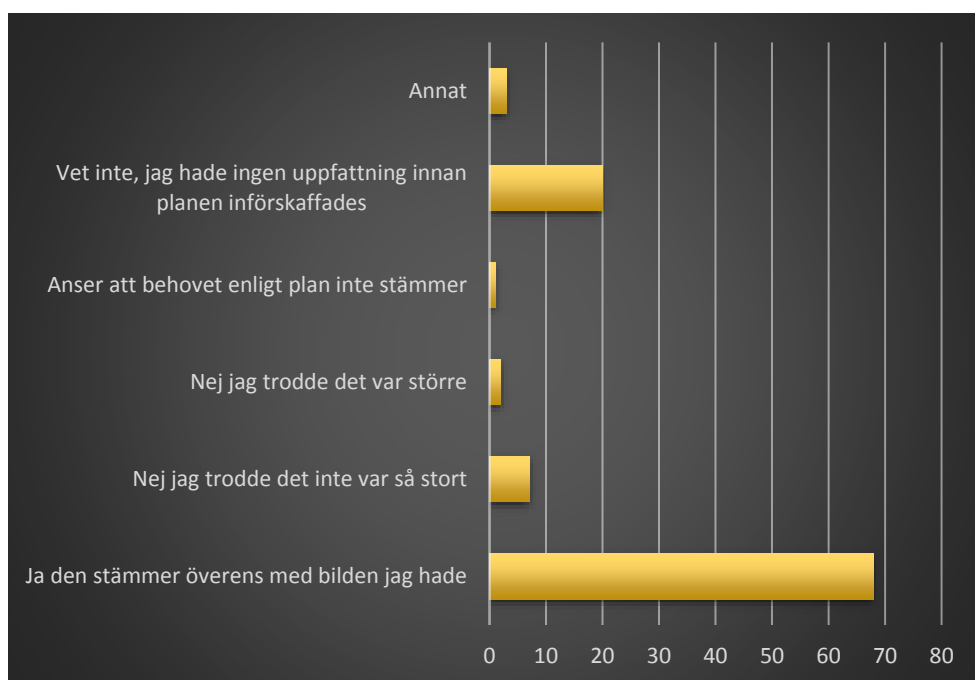

Figur 4.3.5 Åtgärdsbehovets överensstämmelse med den egna uppfattningen.

De flesta upplever att planen stämmer överens med den egna uppfattningen. Vid en jämförelse mellan åbor och utbor framgår att grupperna har likartad uppfattning om planens åtgärdsbehov.

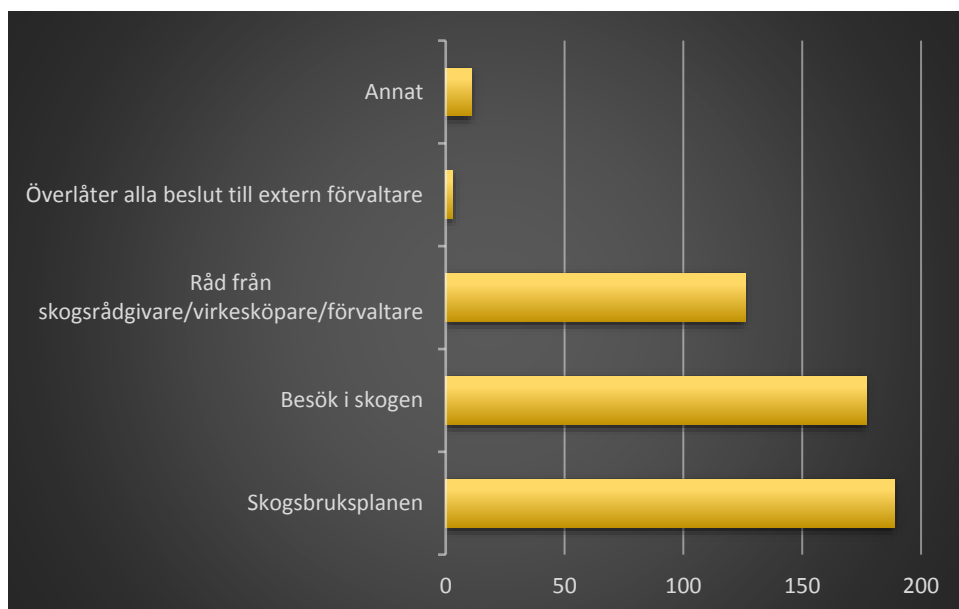
Figur 4.3.6 Åbors bedömning av planens åtgärdsbehov i förhållande till den egna uppfattningen.

Figur 4.3.7 Utbors bedömning av planens åtgärdsbehov i förhållande till den egna uppfattningen.

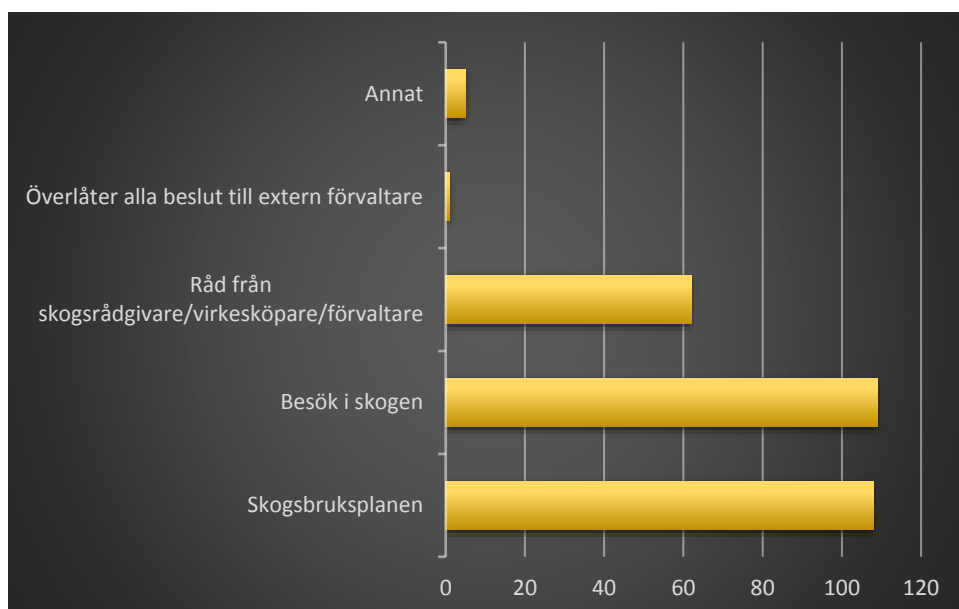
Vad gäller alternativet "Annat" och "Anser att åtgärdsbehovet enligt plan inte stämmer", framkommer bland annat åsikter om att planen många gånger är för produktionsinriktad eller att de ingående värdena inte stämmer med verkligheten. En skogsägare skriver: " Vissa saker stämmer, andra förslag är antingen för tidiga eller för sena. Dessutom utgår förslagen endast från att jag vill ha en ren produktionsskog. Ingen frågeställning finns om jag vill bruka någon avdelning på annat sätt eller spara vissa delar för det tex är en fin sluttning med mycket bär och svamp".

Planens åtgärdsförslag är som sagt bara ett förslag och ett stöd vid beslut och planering av skogens skötsel. Enligt skogsägarna i studien är skogsbruksplanen bland den faktor som fått flest markeringar när det gäller grund för åtgärdsbeslut. På frågan om man bedömer att man blivit aktivare i den skogliga skötseln svarar 65 procent att man bedömer att man blivit det efter att man införskaffat en skogsbruksplan.

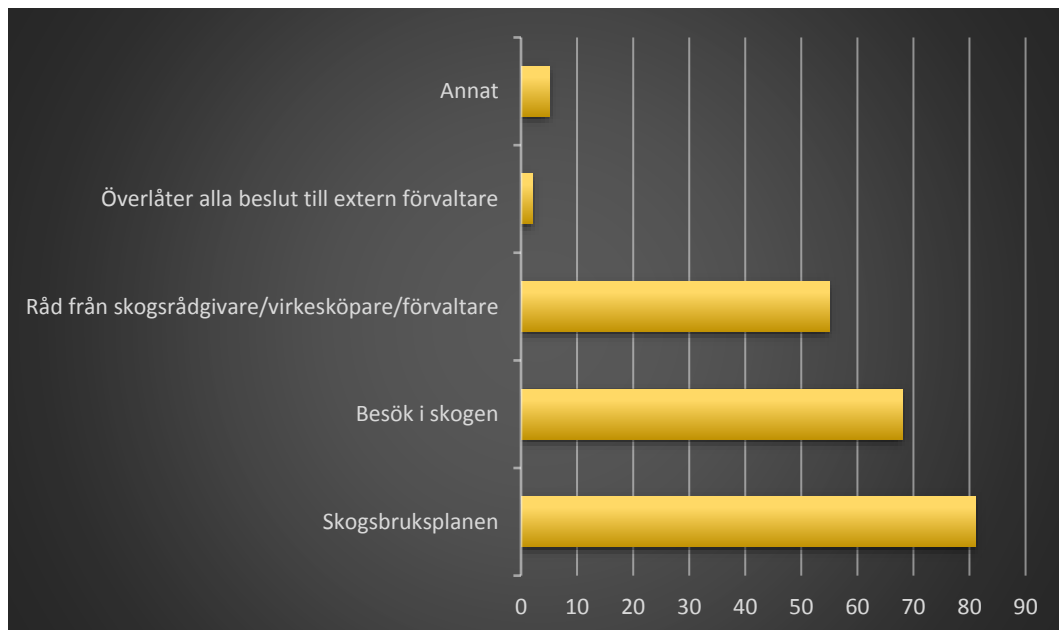

Figur 4.3.8 Vilka faktorer som ligger till grund för åtgärdsbeslut.

Det som framgår när skogsägarna svarat på denna fråga är att åbor markerar "Besök i skogen" mer ofta än "Skogsbruksplanen".

Figur 4.3.9 Vilka faktorer som ligger till grund för åtgärdsbeslut bland åbor.

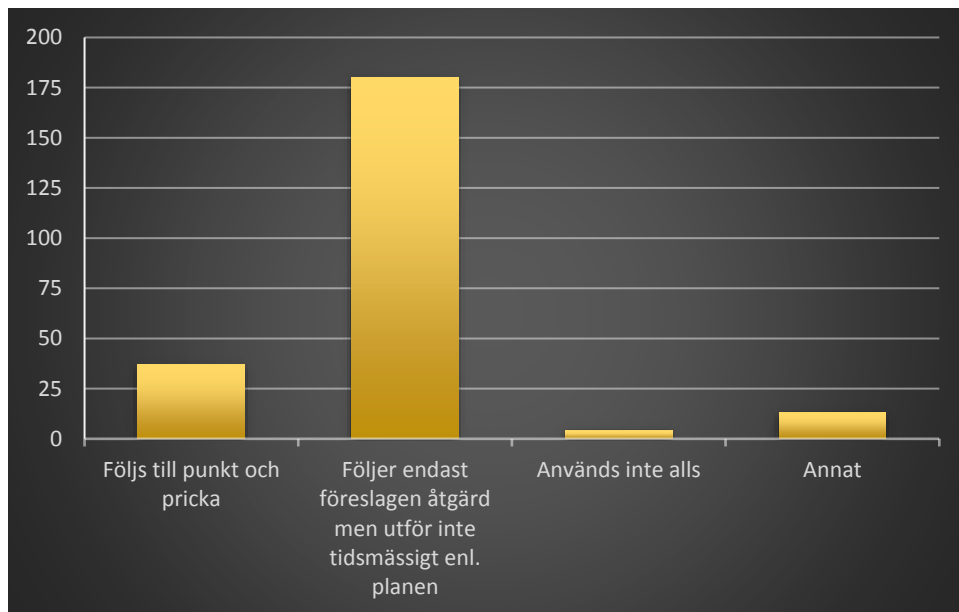

Figur 4.3.10 Vilka faktorer som ligger till grund för åtgärdsbeslut bland utbor.

Som "Annat" uppger de flesta att råd från kunniga närstående ligger till grund för åtgärdsbeslut. Behov av kapital nämns också av ett antal. En nämner "rådande virkespriser" och för många kan det vara så att åtgärder utförs när priserna ligger i en nivå som man bedömer som acceptabla.

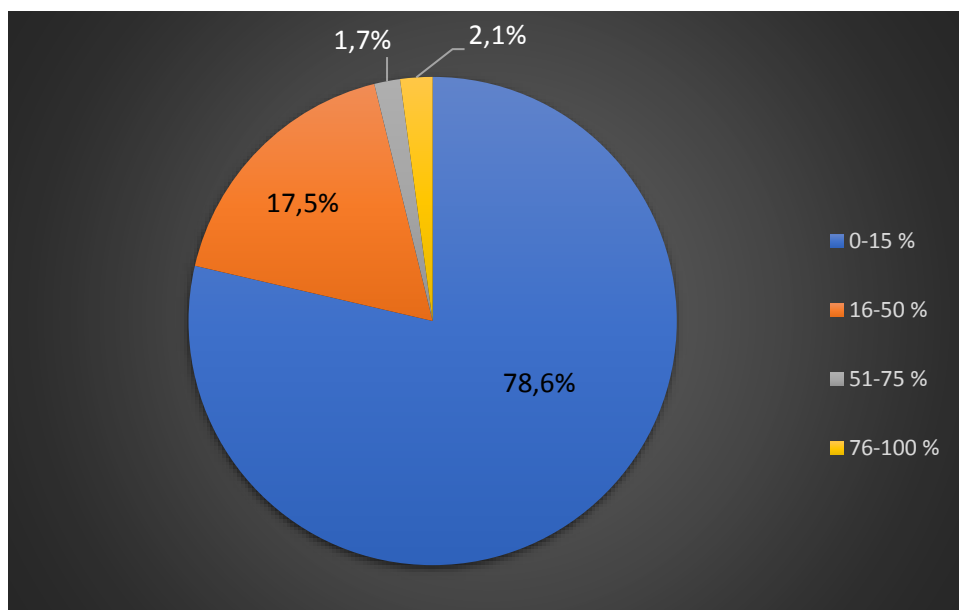
De flesta följer föreslagen åtgärd men tidsmässigt avviker man från planens förslag. Skogsbruksplanen talar om vilka åtgärder som bör utföras men när åtgärderna utförs beror mycket på skogsägarens egna uppfattning. Figuren nedan redovisar svarsfördelningen på frågan hur åtgärdsförslagen används.

Alternativet "Annat" innefattar här de som följer helt ibland och ibland inte, en mix av de givna alternativen. En skogsägare skriver att "*förslag i planen verkställs efter kontroll i skogen och ekonomisk planering*", vilket innebär att man ibland följer och ibland inte beroende på vad den personliga kontrollen och beräkningen säger. Fyra stycken svarar att planens åtgärdsförslag inte används alls varav tre stycken är självverksamma skogsägare och grundar åtgärdsbesluten genom besök i skogen. Den fjärde följde enbart råd från virkesköparen.

Figur 4.3.11 Användning av åtgärdsförslagen i planen.

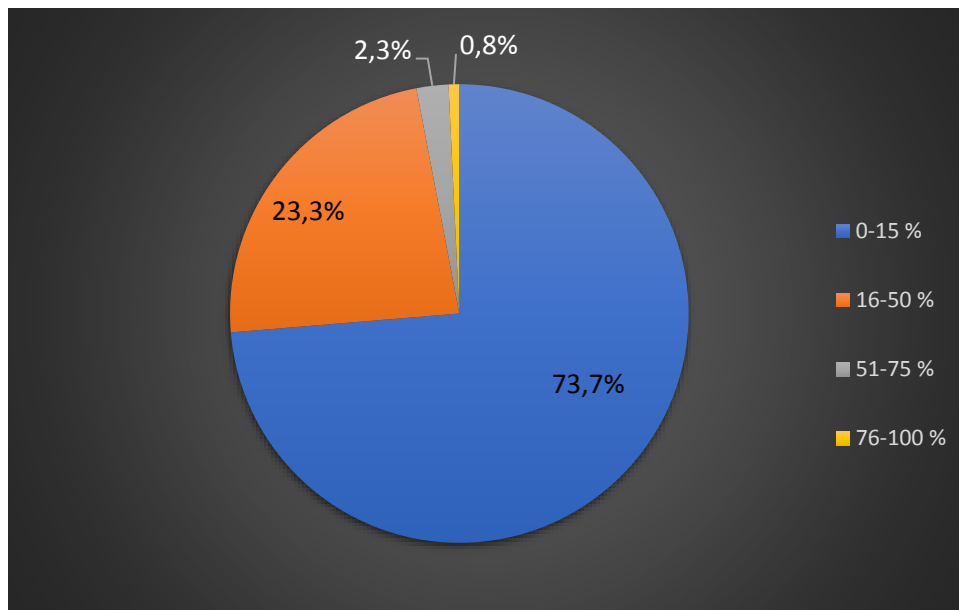
Ekonomiska faktorer är många gånger en faktor som påverkar hur åtgärdsförslagen verkställs. I inledningen nämndes att den ekonomiska betydelsen har minskat från skogen då alltför har inkomst på sidan om sitt skogsinnehav. Den ekonomiska betydelsen från skogen bland skogsägarna i denna studie bekräftar trenden. Av de 234 respondenterna svarar nästan åtta av tio att inkomsten från skogen omfattar 0 – 15 procent av den årliga nettoinkomsten.

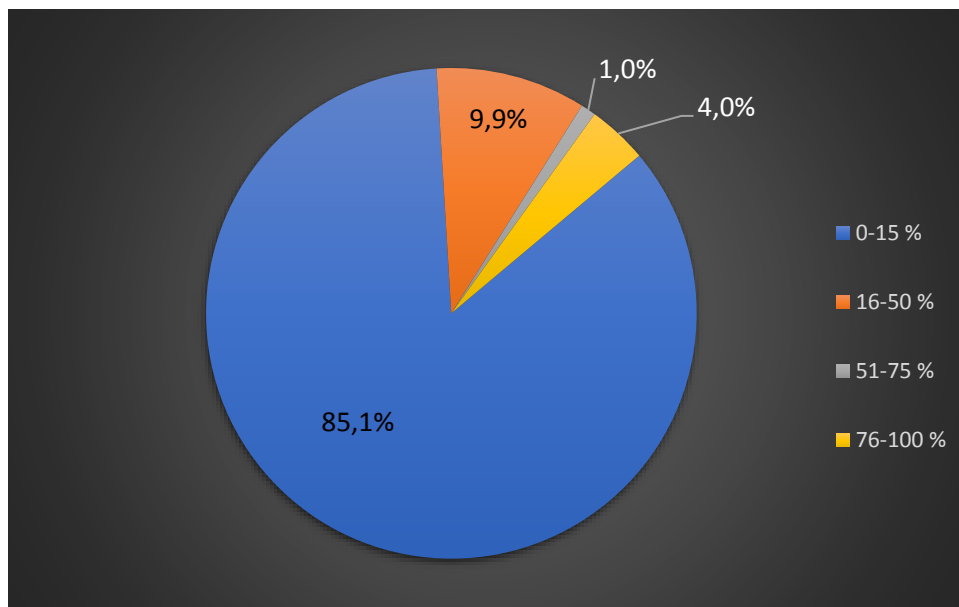
Figur 4.3.12 Skogens betydelse för den årliga nettoinkomsten.

Av de nio som uppger att skogsinkomsten utgör mer än 50 procent av nettoinkomsten, äger sex stycken fastigheter med mer än 200 hektar produktiv skogsmark och fem av dessa är dessutom ensam ägare.

Vid en jämförelse mellan åbor och utbor framkommer att utbor i större utsträckning uppskattar skogens ekonomiska betydelse till 0 – 15 procent av den årliga nettoinkomsten.

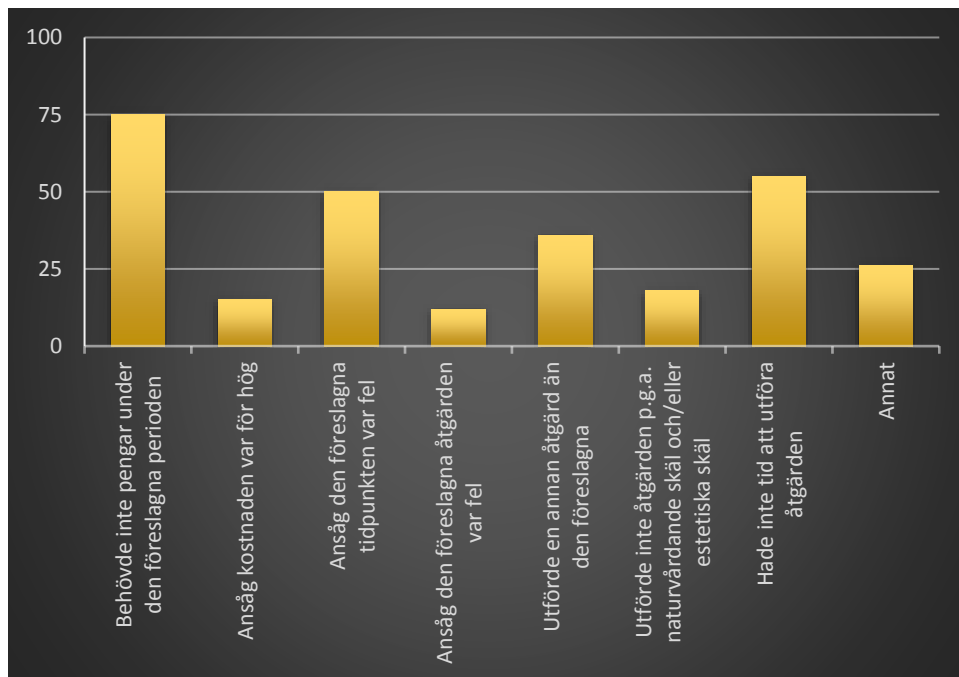

Figur 4.3.13 Skogens betydelse för den årliga nettoinkomsten bland åbor.

Figur 4.3.14 Skogens betydelse för den årliga nettoinkomsten bland utbor.

Återgår vi till åtgärdsförslagen men behåller den ekonomiska faktorns betydelse för utförandet av åtgärder i tanken, visar studien att den ekonomiska faktorn är den som de flesta anger som orsak till att åtgärder inte verkställs enligt plan. En skogsägare berättar att samordning av åtgärder sker för att minska ställkostnaderna vilket leder till att en del åtgärder utförs tidigare och en del senare än plan.

Figur 4.3.15 Varför man valt att avvika från åtgärdsföreläggningen.

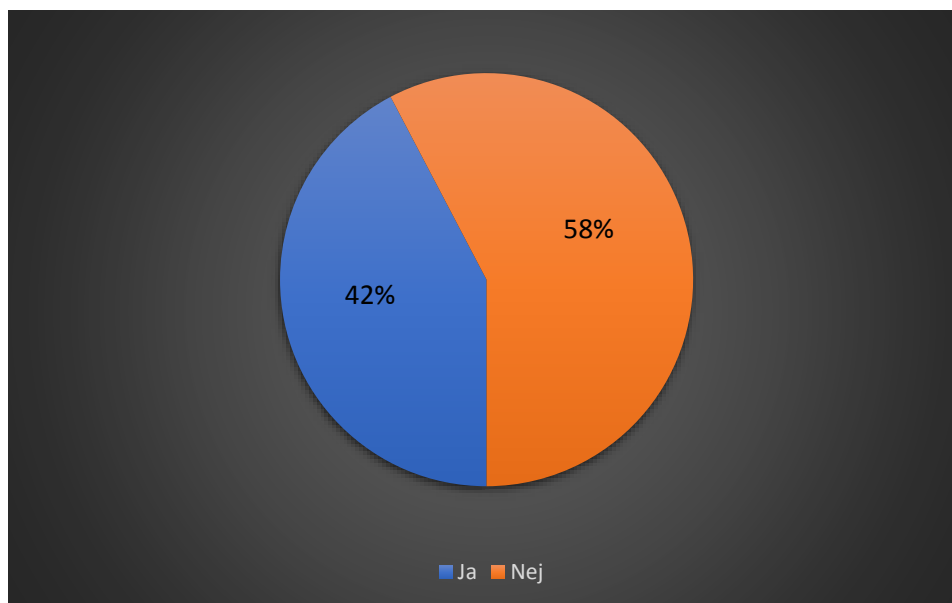
Denna fråga var utformad som en flervalsfråga. Det framgår klart att det finns ett samband mellan skogens betydelse för den privata ekonomin och varför åtgärder inte utförs enligt plan.

De som angett "Annat" som orsak nämner stormskador samt brist på tjälad mark som orsaker. Klimatets inverkan är något som påverkar framförallt gallring och förnygringsavverkning då det många gånger krävs tjälad mark. Någon nämner också att den mark man ärvt består av hög andel äldre skog och möjlighet att ytterligare avverka mogen skog skjuts upp i tiden av bl.a. SVL. En annan aspekt vid arv är om man är flera som blir delägare. En nämner att man ärvt med kusiner och att utförandet av åtgärder tar tid att verkställa då många åsikter ska enas innan man kommer till handling. Intrång av järnväg och naturreservatsbildande är också två anledningar som framkommer.

Dessutom framkommer synpunkter på att planens riktlinjer inte gillas, för mycket inriktning mot ren produktion. Alternativa åtgärder till trakthyggesbruket nämns som en önskan.

Certifieringskraven upplever en del som hindrande vad gäller utförandet av åtgärder enligt plan. Ett citat från en skogsägare lyder: " Vill följa den men för stort petande av miljöhänsyn som låser mig att ej kunna följa planen till punkt och pricka".

Ibland kan en avverkning innebära att pengar finns för att finansiera skogsvårdsåtgärder. Dels ska man förnygra efter en avverkning enligt lag. På frågan om skogsvårdsåtgärder påverkas av hur ofta en inkomst från skogen infaller svarar majoriteten att det inte påverkar alls.

Figur 4.3.16 Påverkar avverkningsintervallet utförandet av skogsvårdsåtgärder.

Av de som svarade "Ja", var det 50 utbor och 49 åbor. Av de som svarade att skogen stod för mer än 50 procent av nettoinkomsten svarade sex av nio att det påverkade utförandet av skogsvård.

4.4 Övriga synpunkter och kommentarer

Denna fråga renderade i framförallt kommentarer om frågeformuleringar. En del svårigheter med att förstå rangordningen på fråga nio var den främsta synpunkten. I övrigt var det några som tyckte att de frågeställningar som berörde varför man införskaffat en plan och om åtgärdsbehovet låg i linje med den egna uppfattningen var svår att svara på när planen ärvts med fastigheten eller ingick vid köp.

Andra synpunkter om planen har till viss del nämnts löpande ovan. Av det som inte nämnts är en synpunkt från en skogsägare som anser att mobilappen där planen finns tillgänglig är för trubbig. Skogsägaren efterfrågar verktyg för att kunna lägga in noteringar om exempelvis vindfällerna eller andra företeelser i fält. Dessutom efterfrågas funktioner för simulering av kostnader och intäkter vid utförandet av en åtgärd. Att dokumentera utförda åtgärder, både utförda själv och externt, för att i efterhand kunna blicka tillbaka i historiken och se vad som utförts på fastigheten. Där påpekar också en annan skogsägare att en uppdatering av planen med ändring av indelningen av avdelningar kontinuerligt görs allt eftersom åtgärder utförs så att indelningarna blir mer korrekt i förhållande till verkligheten. En avverkning berör många gånger inte hela avdelningarna då hänsyn lämnas. Det ska tilläggas att mobilappen nämns som ett bra verktyg av några skogsägare, speciellt med den inbyggda GPS-funktionen där skogsägaren ser vart i planen man befinner sig ute i fält.

Ett fåtal skogsägare nämner att planen har en inriktning som är allt för produktionsinriktad. Åtgärdsförslagen inriktar sig inte på alternativa skötselåtgärder. En skogsägare nämner att denne gärna ser att vissa avdelningar brukas på ett annat sätt än det traditionella trakthyggesbruket. Ytterligare en kommentar som gäller

planens inriktning är att den inte tar fastigheten i beaktning som helhet.
Åtgärdsförslagen är enbart grundad på beståndsnivå.

5. DISKUSSION

Att genomföra en enkätstudie kräver mycket förberedelser. Tio veckor som detta examensarbete sträcker sig över är i det kortaste laget. Tidigare examensarbeten (Svensson, 2002 och Alm, 2012) var till hjälp för att skapa relevanta frågeställningar. Att skapa frågeställningar på en enkät kräver tydliga formuleringar och beskrivningar för att den som svarar förstår frågan. En del brister vad gäller framförallt fråga nio renderade i en del förklaringar över telefon. Dessutom var det svårt för framförallt de som ärvt eller köpt en fastighet med tillhörande skogsbruksplan att svara på frågor som handlade om varför man införskaffat en plan och om åtgärdsbehovet var i linje med den egna uppfattningen. Viktigt att tänka på att anpassa frågor även till de som ärvt. Alternativet "Annat" på en del frågor fångade upp en del av de som ärvt eller köpt.

Ser man till valet att skicka ut till de senast 1 000 inloggade skogsägarna på "Mina sidor" kan man fundera kring om dessa skogsägare representerar en mer aktivare skogsägarkategori än om urvalet skett på samtliga leverantörer till Stora Enso Skog.

Ett bra underlag erhöles men en del svar föll bort på grund av problem med registreringen av svaren. Jag fick ett antal samtal om mystiska bildrutor som kom upp i samband med att man skulle skicka in svaren. Jag bedömer bortfall p.g.a. detta till ca 25 till 30 svar. Försök att kontakta Google var resultatlösa och någon lösning på problemet kom inte fram. Bortfallet anses dock inte påverka det utfall som studien resulterade i.

Av resultatet gjordes jämförelser mellan åbor och utbor. Någon tydlig skillnad mellan dessa grupper vad gäller grunden till valet att införskaffa en skogsbruksplan fanns inte. Främst var det att ge en sammanställning av det skogliga tillståndet på fastigheten och sedan fungera som stöd vad gäller beslut om åtgärder. I Lönnstedts studie (1997) framkom att skogsbruksplanen var ett av de viktigaste verktygen för den långsiktiga skötseln och mycket kan bero på att den ger en överblick av skogen och de skötselåtgärder som bör utföras.

Skogsbruksplanen, besök i skogen och råd från virkesköpare/rådgivare/förvaltare eller närstående var de tre främsta faktorer som låg till grund för beslut om åtgärder. Råd från virkesköpare/rådgivare är intressant. Dessa har många gånger tillgång till en markägares skogsbruksplan, kanske rent av har sålt den till denne, och kan upptäcka avverkningsmöjligheter genom den. Som Harrysson (2009) skrev, är skogsbruksplanen en viktig del även för köparna och detta alternativ hänger nog ihop med alternativet för skogsbruksplanen.

En tanke jag hade var att man inväntade att utföra åtgärder i samband med att pengar från en avverkning som ger överskott i kassan infaller. Majoriteten av skogsägarna svarade att skogsvården inte påverkades. Sambandet kan vara att man har inkomst på sidan av skogen som täcker skogsvårdskostnaderna till viss del men även möjligheterna att avsätta pengar till skogskonto eller att upprätta betalningsplan vid försäljning av skogsråvara.

Besök i skogen var vanligare bland åbor. En naturlig anledning då dessa har närmare till sin fastighet än utbor. Många gånger är det en kombination av skogsbruksplanen som indikator och besök i skogen för fastställande efter eget personligt tycke av lämplig åtgärd för skogsägaren samt ekonomiska faktorer som ligger till grund för åtgärdsbeslut eller inte.

De åtgärdsförslag som anges i planen följs med flexibilitet av de flesta. Det som framförallt påverkar hur planen efterlevs är nämligen mestadels ekonomiska faktorer. De flesta skogsägare uppger att avvikelser från planen i de flesta fall beror på att pengar inte behövs, speciellt avverkningsåtgärder. Det ekonomiska beroendet minskar, framförallt bland utbor enligt tidigare studier, samt att det bekräftas av svaren i denna studie.

Ytterligare faktorer som påverkar om en plan följs till punkt och pricka eller inte är klimat, intrång av järnvägsnät, naturreservatsbildning eller att man inte anser att åtgärdernas prioritet eller typ av åtgärd är korrekt. Klimatets inverkan var väntat då en del åtgärder kräver exempelvis riktiga vintrar med god tjäle i backen eller att vindfällerna måste upparbetas.

Vad gäller skogsägarna som anser att åtgärdens tidpunkt är fel eller att hela åtgärdsförslaget är fel krävs att man i planen anpassar åtgärden efter skogsägarens mål och förutsättningar. I inledningen nämndes att svårigheter finns att klargöra målsättningen och ibland även att kunna få kontakt med skogsägare som inte bor i närheten av sin skog. Viktigt är dock att som grund för planläggning försöka arbeta med att kunna klargöra detta för att skogsägaren ska anse att den följer ens personliga målsättning och strategi och inte bolagens vilja att anskaffa virke. En del uppger att de inte gillar riktlinjerna i sin plan och att åtgärder är utformade för trakthyggesbruk och på beståndsnivå istället fastighetsnivå. En skogsägare efterfrågar alternativa åtgärder till trakthyggesbruket

Hur och när skogsbruksplanen används av skogsägaren är väldigt individuellt. Ingen frågeställning fanns om när planen används men att ett samband finns anas med valet att införskaffa en plan. Visserligen har en del ärvt sin plan men hur som helst så används den nog vid tillfällen när man går igenom vad som bör göras under de kommande åren på fastigheten. Antingen sker det själv genom besök i skogen eller genom samråd med virkesköpare/förvaltare eller kunnig närstående. Slutsatsen av denna studie är att planen fungerar som ett verktyg för att överblicka behov av åtgärder och som stöd vid beslut av skötselåtgärder på fastigheten. Faktorer av främst ekonomisk natur påverkar hur planens åtgärdsförslag följs eller inte, speciellt vid avverkning som inbringar pengar till kassan.

För att få ut maximalt av planen efterfrågas skogsdagar eller privat genomgång med virkesköpare där planens praktiska användning är temat. Att arbeta vidare med god introduktion för att skapa förståelse av skogsbruksplanen och att anpassa planerna till skogsägarens målsättningar är en utgångspunkt för att planerna ska uppfylla sitt syfte som verktyg för den skogliga skötseln och leda till att skogsägaren uppnår sin målsättning, både ekonomiskt och skogligt.

6. SAMMANFATTNING

Detta examensarbete vid Skogsmästarskolan, SLU, i Skinnskatteberg syftade till att undersöka hur skogsbruksplaner används av skogsägare. Studien genomfördes i samarbete med Stora Enso Skog AB. Ett frågeformulär skickades ut via mejl mellan den 15:e och 18:e februari 2018 och sista svarsdag var 8:e mars. Totalt inkom 234 svar av 986 utskickade.

Av studien framkom att skogsägare anskaffar planen främst för att få en sammanställning och överblick av sin skogsfastighet och i andra hand som beslutstöd. Studien visar på att det inte finns någon tydlig skillnad mellan åbor eller utbor.

Både åbor och utbor väljer att följa planen med flexibilitet. Föreslagen åtgärd enligt plan följs i de flesta fall men oftast utförs åtgärden inte tidsmässigt enligt plan. Den vanligaste faktorn som styr om åtgärder utförs eller inte är ekonomiska behov. Skogen har fått minskad ekonomisk betydelse och beroendet av att utföra åtgärder som avverkning är inte lika stor som förut. Studien visade att åbor grundar sina beslut om åtgärd i större utsträckning via besök i skogen jämfört med utbor som mestadels anger att skogsbruksplanen legat till grund för åtgärdsbeslut. Många anger en kombination där planen tillsammans med en kontroll i skogen ligger till grund. Många får även råd från virkesköpare/rådgivare/förvaltare eller närstående om att åtgärder bör utföras.

Klimatfaktorer samt intrång av järnvägsbyggnation eller naturreservatsbildning leder också till att avvikelser från planen sker. Ibland påpekas att riktlinjerna är för produktionsinriktade och inte ligger i linje med skogsägarens målsättning.

Slutsatserna är att planen mest fungerar som ett sammanställningsdokument av fastigheten för att undersöka behov om åtgärder. Om åtgärder utförs enligt plan beror i de flesta fall på ekonomiska faktorer, speciellt vid avverkning som inbringar pengar till kassan.

Man bör fortsätta arbeta med att ge en god introduktion för att skapa förståelse kring planens syfte och innehåll. Man bör rikta in sig på att som grund i planläggningsarbetet försöka klargöra skogsägarens målsättning så att planen leder till att skogsägaren kan uppfylla denna målsättning.

7. REFERENSER

7.1 Publikationer

Alm, Johan (2012). Arbetsrapport nr: 379:2012. *Skogsbruksplanen och dess inverkan på den skogliga aktiviteten hos enskilda skogsägare i norra Sverige = The forest management plan and its effect on the management activities of NIPF owners in northern Sweden*. Jägmästarprogrammet, Sveriges lantbruksuniversitet. Umeå. ISSN 1401–1204.

Blennow, K. (2012). Adaptation of forest management to climate change among private individual forest owners in Sweden. *Forest policy and economics*, 24, pp.41–47.

Eggers, J., Lamas, T., Lind, T. & Öhman, K. (2014). Factors Influencing the Choice of Management Strategy among Small-Scale Private Forest Owners in Sweden. *Forests*, 5(7), pp.1695–1716.

Follo, G. m.fl. (2017). Gender in European forest ownership and management: reflections on women as “New forest owners” *Scandinavian Journal of Forest Research*, 32(2), pp.174–184.

Haugen, K., Karlsson, S. & Westin, K. (2016). New Forest Owners: Change and Continuity in the Characteristics of Swedish Non-industrial Private Forest Owners (NIPF Owners) 1990–2010. *Small-scale Forestry*, 15(4), pp.533–550.

Harrysson, Johan. (2009). Examensarbete nr: 2009:23. *Betydelsen av skogsbruksplaner som verktyg vid anskaffning av virke = The importance of forest management plans as a tool to obtain wood*. Skogsmästarprogrammet. Skogsmästarskolan Sveriges lantbruksuniversitet, Skinnskatteberg.

Hägglund, B & Lundmark, J-E. (2013). *Bonitering Del 1 – Definitioner och anvisningar*. Sjunde upplagan. Jönköping: Skogsstyrelsen.

Hägglund, B & Lundmark, J-E. (2013). *Bonitering Del 2 – Diagram och tabeller*. Sjätte upplagan. Jönköping: Skogsstyrelsen.

Hägglund, B & Lundmark, J-E. (2015). *Bonitering Del 3 – Markvegetationstyper*. Sjätte upplagan. Jönköping: Skogsstyrelsen.

Högberg, H. (2016). *Skogsuppskattning för Skogsmästare*. Kurskompendium för SMP 15 – 18, Våren 2016. Skogsmästarskolan, Sveriges lantbruksuniversitet, Skinnskatteberg.

Ingemarson, F., Lindhagen, A. & Eriksson, L. (2006). A typology of small-scale private forest owners in Sweden. *Scandinavian Journal of Forest Research*, 21(3), pp.249–259.

Ingemarson, F. (2004). *Small-scale forestry in Sweden: owners' objectives, silvicultural practices and management plans*. Doctoral thesis. Acta Universitatis Agriculturae Sueciae. Silvestria Vol. 318. Department of Forest and Markets. Swedish University of Agricultural Sciences, Uppsala.

Kylén, J-A. (2004). *Att få svar*. 1. uppl. Stockholm: Bonnier Utbildning AB

Lidestav, G. & Berg Lejon, S. (2013). *Harvesting and silvicultural activities in Swedish family forestry – behavior changes from a gender perspective*. *Scandinavian Journal of Forest Research*, 28(2), pp.136–142.

Lidestav, G. & Ekström, M. (2000). Introducing Gender in Studies on Management Behaviour Among Non-industrial Private Forest Owners. *Scandinavian Journal of Forest Research*, 15(3), pp.378–386.

Lönnstedt, L. (1997). Non-industrial private forest owners' decision process: A qualitative study about goals, time perspective, opportunities and alternatives. *Scandinavian Journal of Forest Research*, 12(3), pp.302–310.

Nordlund, A. & Westin, K. (2010). Forest Values and Forest Management Attitudes among Private Forest Owners in Sweden. *Forests*, 2(1), pp.30–50.

Skogsstyrelsen (2017). *Skogsvårdslagstiftningen – Gällande regler 1 april 2017*. Jönköping: Skogsstyrelsen.

Skogsstyrelsen (2014). *Skogsstatistisk årsbok 2014 – Swedish Statistical Yearbook of Forestry*. Jönköping: Skogsstyrelsen. [Online] Tillgänglig: <https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/statistik/historisk-statistik/skogsstatistisk-arsbok-2010-2014/skogsstatistisk-arsbok-2014.pdf> [2018-03-24].

Svensson, Henrik. (2002). Examensarbete nr 2: *Skogsbruksplanens betydelse för aktiviteten hos privata skogsägare i Älvdalen*, Institutionen för skogens produkter och marknader, Uppsala, SLU, ISSN:1651-114X

7.2 Internetdokument

Länk A:

Skogen.se (2018). *Översiktlig skogsinventering – ÖSI*. [Online] Tillgänglig: <https://www.skogen.se/glossary/oversiktlig-skogsinventering-osi> [2018-02-20]

Länk B:

Skogsstyrelsen (2018). *Skogens paragrafer*. [Online] Tillgänglig: <https://www.skogsstyrelsen.se/sjalvservice/skogens-paragrafer/> [2018-02-20]

Länk C: PEFC (2018). *PEFC – gruppcertifiering*. [Online] Tillgänglig: <http://pefc.se/paraplyorganisationer/> [2018-03-13].

Länk D:

FSC (2018). *FSC:s principer och kriterier*. [Online] Tillgänglig: <https://se.fsc.org/se-se/standarder/principer-och-kriterier> [2018-02-21]

Länk E:

PEFC (2017). *PEFC – standarden*. [Online] Tillgänglig: <http://pefc.se/pefc-standarden-pefc-swe-td-iv/> [2018-02-21]

Länk F:

FSC (2018). *Vår historia*. [Online] Tillgänglig: <https://se.fsc.org/se-se/om-fsc/vr-historia> [2018-02-21]

Länk G: FSC (2010). *Svensk skogsbruksstandard enligt FSC – endast SLIMF – för markägare med mindre än 1000 ha produktiv skogsmark – V2-1 050510*.

[Online] Tillgänglig: <https://se.fsc.org/se-se/certifiering/gruppcertifiering-mindre-markgare> [2018-02-21].

Länk H:

Skogforsk (2006). *Terrängtypsschema för skogsarbete*. [Online] Tillgänglig: <https://www.skogforsk.se/contentassets/dd0282d1b35c4fe88f210b088f02b486/terrangtypschema.pdf> [2018-02-25]

Länk I:

Skogskunskap.se (2017). *Planens innehåll*. [Online] Tillgänglig: <https://www.skogskunskap.se/aga-skog/skogsbrukets-grunder/skogsskotselplan---skogsbruksplan/planens-innehall/> [2018-02-26]

Länk J:

Södra (2017). *Guide – Skogsbruksplan*. [Online] Tillgänglig: <https://www.sodra.com/sv/skog/utveckla-ditt-skogsbruk/planera-for-framtiden/skogsbruksplan/> [2018-03-02]

Länk K:

Larsson, P-E (2016). *Blå målklassning*. [Online] Tillgänglig: <http://www.naturvardsverket.se/upload/kalendarium/2016/gr%C3%B6n%20infrastruktur%20%C3%B6r%20alla%202016/bla-malklassning-i-skogsbruksplaner.pdf> [2018-02-26]

Länk L:

Stora Enso (2017). [Online] Tillgänglig: <https://storaensoskog.se/lokalt/> [2018-03-01]

8. BILAGOR

Nedan redovisas frågeformuläret samt följebrevet och påminnelsebrevet som medföljde vid utskicket.

Bilaga 1	Frågeformuläret	Sid. 40
Bilaga 2	Följebrevet	Sid. 48
Bilaga 3	Påminnelsebrevet	Sid. 49

Användning av skogsbruksplaner

Denna enkät är en del av ett examensarbete på Skogsmästarutbildning på SLU i Skinnskatteberg. Studien genomförs på uppdrag av Stora Enso och syftar till att skapa bättre förståelse för hur skogsägare använder sina planer. Alla svar sammanställs anonymt och du som svarar kommer personligen inte knytas till just de svar du ger.

Först och främst anges E-postadress för att jag inte ska skicka en påminnelseenkät till dig som redan svarat. Återigen påminner jag om att de svar du ger sammanställs anonymt och kommer inte knytas till dig personligen.

Enkäten börjar med sex frågor (1 till 6) som berör ägarförhållandena.

Frågorna 7 - 8 handlar om skoglig kunskap

Frågorna 9 - 21 handlar om skogsbruksplanen och dess användning.

Avslutningsvis ges utrymme för övriga kommentarer kring denna enkät eller övrig synpunkter i stort.

E-postadress *

Giltig e-postadress

Det här formuläret samlar in e-postadresser. [Ändra inställningar](#)

Ägarförhållanden

Följande frågor handlar om ägarförhållanden

1. Är du man eller kvinna? *

☐ Kvinna

☐ Man

2. Äger du skogsfastigheten ensam eller genom delägarskap? *

☐ Ensam

☐ Delägare

3. Vad är din ålder? *

- ☐ Under 21
- ☐ 21 - 40
- ☐ 41 - 60
- ☐ 61 - 80
- ☐ Över 80

4. Bor du inom samma kommun som din skogsfastighet? *

- ☐ Ja (Åbo)
- ☐ Nej (Utbo)

5. Hur stor areal produktiv skogsmark omfattar din fastighet enligt planen? *

- ☐ 0 - 50 hektar
- ☐ 51 - 100 hektar
- ☐ 101 - 200 hektar
- ☐ Över 200 hektar

6. Hur stor del av er genomsnittliga årsinkomst kommer från skogen? *

Markera ett alternativ

- ☐ 0 - 15 %
- ☐ 16 - 50 %
- ☐ 51 - 75 %
- ☐ 76 - 100 %

Skoglig kunskap

Följande frågor handlar om skoglig kunskap

7. Vilken skoglig utbildning har du sedan tidigare? *

Markera ett alternativ. Vid utbildning på fler än en kategori, välj den med högst utbildningsnivå. Ex. högskoleutbildning före skogsbruksskola. Vid svar av "Annat", ange vad.

- ☐ Ingen alls
- ☐ Skogsdagar/Informationskvällar
- ☐ Skogliga kurser
- ☐ Skogsbruksskola (gymnasium)
- ☐ Skoglig högskoleutbildning (Jägmästare, Skogsmästare, Skogstekniker)
- ☐ Annat ...

8. Hur bedömer du att din skogsbrukskunskap är? *

- ☐ Låg
- ☐ Medel
- ☐ God

Skogsbruksplanen, dess användning och målsättning med skogen.

Följande frågor handlar om din skogsbruksplan, användningen av den samt lite om målsättning med skogen.

9. Varför har du/ni valt att införskaffa en skogsbruksplan?

Markera ett eller flera alternativ. Rangordna de alternativ som du/ni haft som anledningar genom att fylla i på kolumn 1 den rad som beskriver er främsta anledning. Lämna blankt om anledning inte förekommit.

	1	2	3	4	5	6	7
Beslutsstöd vid förnyngringsåtgärder (markberedning, plantering, sådd, fröträd)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Beslutsstöd vid skogsvård (röjning, underröjning före avverkning, gödsling)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Beslutsstöd vid avverkning (gallring och förnyngringsavverkning)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ge en överblick av innehavet (se virkesförråd, trädslagsfördelning etc.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Underlag för värdering av fastigheten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Som ett led i att bli certifierad, t.ex. FSC eller PEFC	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
För att ha en grund vid dialog med virkesköparen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Annat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

9 b. Om du angav "Annat" på fråga 9, ange vad nedan.

Om du inte svarade "Annat" på fråga 9 ovan, bortse från frågan och gå vidare till fråga 10.

Kort svarstext
.....

10. Hur länge har du/ni haft en skogsbruksplan för er skogsfastighet? *

Markera ett alternativ

- ☐ 0 - 5 år
- ☐ 6 - 10 år
- ☐ 10 - 15 år
- ☐ >15 år

11. Är åtgärdsbehovet enligt planen i linje med din uppfattning? *

Markera ett alternativ. Vid svar av "Annat", ange vad.

- ☐ Ja den stämmer överens med den bild jag hade innan
- ☐ Nej jag trodde inte behovet var så stort
- ☐ Nej jag trodde behovet var större
- ☐ Anser att behovet enligt plan inte stämmer
- ☐ Vet inte, jag hade ingen uppfattning om åtgärdsbehovet innan jag införskaffade planen.
- ☐ Annat ...

12. Hur stor del av åtgärderna i skogen utför du/ni själv? *

Med åtgärder menas alla typer av skogliga åtgärder i skogen, t.ex. plantering, gallring eller röjning.

- ☐ Inga
- ☐ 1 – 10 %
- ☐ 11 - 30 %
- ☐ 31 – 50 %
- ☐ 51 – 80 %
- ☐ 81 – 100 %

13. Har planen fått dig att bli mer aktiv i ditt brukande av skogen? *

Med aktiv menas om du utför åtgärder i större utsträckning idag jämfört med tiden innan skogsbruksplanen fanns.

- ☐ Ja
- ☐ Nej

14. Vad ligger till grund för åtgärdsbesluten i skogen? *

Markera ett eller flera alternativ. Vid svar av "Annat", ange vad.

- ☐ Skogsbruksplanen
- ☐ Besök i skogen
- ☐ Råd från skogsrådgivare/virkesköpare/förvaltare
- ☐ Överlåter alla beslut till extern förvaltare
- ☐ Annat ...

15. Hur används åtgärdsförslagen i planen? *

Markera ett alternativ. Vid svar av "Annat", ange vad.

- ☐ Följs till punkt och pricka enligt plan
- ☐ Följer endast föreslagna åtgärder men utför inte tidsmässigt enligt plan.
- ☐ Används inte alls.
- ☐ Annat ...

16. Vad är orsaken till att åtgärdsförslagen inte följs enligt plan?

Markera ett eller flera alternativ. Vid svar av "Annat", ange motiv. Om Du svarade "Följs till punkt och pricka enligt plan" på fråga 15, gå vidare till fråga 17.

- ☐ Behövde inte pengar under den föreslagna perioden
- ☐ Ansåg kostnaden för åtgärden vara för hög
- ☐ Ansåg att den föreslagna tidpunkten för åtgärden var fel
- ☐ Ansåg den föreslagna åtgärden vara fel
- ☐ Utförde en annan åtgärd än den föreslagna
- ☐ Utförde inte åtgärden på grund av naturvårdande skäl och/eller estetiska skäl
- ☐ Hade inte tid att utföra åtgärden den föreslagna perioden
- ☐ Annat ...

17. Inom vilket intervall beräknar du/ni få en inkomst från en gallring eller föryngringsavverkning?

Markera ett alternativ.

- ☐ Årligen
- ☐ Vartannat till vart 4:e år
- ☐ Vart 5:e – 7:e år
- ☐ Vart 8:e – 10:e år
- ☐ Mer sällan

18. Påverkar det hur skogsvårdsåtgärder utförs enligt plan? *

Till exempel att en föreslagen röjning enligt plan inte utförs för att invänta en avverkning.

- ☐ Ja
- ☐ Påverkar inte alls

19. Anser du att introduktionen/överlämnandet av planen till dig fungerat bra?

	1	2	3	4	5	
Mycket dåligt	☐	☐	☐	☐	☐	Mycket bra

20. Anser du att du kan analysera planen på ett tillräckligt sätt för att kunna använda den vid beslut om åtgärder? *

- ☐ Ja
- ☐ Nej

21. Har du fått den hjälp/introduktion du behöver för att kunna läsa och använda innehållet i planen för att besluta om åtgärder? *

- ☐ Nej
- ☐ Ja

Övriga synpunkter (på enkäten eller övrigt)

Lång svarstext

Hej bästa skogsägare!

Jag heter Kevin Dahlberg och studerar till skogsmästare på SLU i Skinnskatteberg. Jag är nu inne på min sista termin och ska nu skriva mitt examensarbete. I uppdrag har jag fått av Stora Enso att undersöka hur skogsägare med skogsbruksplaner hos Stora Enso använder dem. Resultatet kommer sedan användas för att ge Stora Enso en bättre förståelse av hur planerna används och således kunna utveckla och anpassa dem för en bättre måluppfyllelse för varje enskild skogsägare som är kund hos Stora Enso.

För att utföra denna studie behöver jag uppgifter från ett antal skogsägare. Denna enkät kommer skickas ut till ett urval av skogsägare som har fastighet med tillhörande skogsbruksplan hos Stora Enso. Du är en av de som slumpmässigt blivit utvald av dessa skogsägare.

Enkäten består av 21 frågor och tar ca 10 minuter att besvara. Lämna övriga synpunkter om enkäten i de tomma raderna på sista frågan "Övriga synpunkter".

De svar som Du anger kommer inte kunna knytas till dig personligen. När rapporten är färdigställd och godkänd kommer alla svar och övrig data kring enkäten raderas. Således kan du vara säker på att du som person inte kommer kunna knytas till svaren i rapporten.

Svaren skickas senast den 2:a mars.

Länk till enkäten:

<https://goo.gl/forms/BHrDeEBxZh8RSLGi2>

Är det något du undrar över, någon fråga som är svår eller övrigt, tveka inte att kontakta mig på telefon eller mejl: [070 377 27 49](tel:0703772749) eller kedg0001@stud.slu.se

Tack på förhand!

Med vänlig hälsning
Kevin Dahlberg,

Skogsmästarstudent årskurs 15/18, SLU i Skinnskatteberg

Påminnelse om enkäten gällande användning av skogsbruksplanen

Påminner om enkäten som skickats till dig gällande undersökning om användning av skogsbruksplaner. Denna enkätstudie är en del av ett examensarbete på Skogsmästarskolan vid Sveriges lantbruksuniversitet. Du har valts ut slumpmässigt för denna studie.

Svaren kommer att behandlas anonymt och du kommer inte kunna kopplas till de svar du ger i den kommande rapporten.

En del problem har dykt upp när enkätsvaren ska skickas in för en del respondenter. Tyvärr har jag inte hittat någon lösning på det problemet. Jag skickar dock en påminnelse även till er som försökt svara och hoppas att det fungerar denna gång. Skulle problemet kvarstå, tackar jag för att Du tagit dig tid att besvara enkäten och försökt bidra till studien.

Om du svarat och fått denna påminnelse ändå, behöver du inte svara ytterligare en gång.

Länk till enkäten:

<https://goo.gl/forms/BgUuNtdrhtv4ZRgQ2>

Svaren skickas senast den 8:e mars.

Är det något du undrar över, någon fråga som är svår eller övrigt, tveka inte att kontakta mig på telefon eller mejl: 070 377 27 49 eller kedg0001@stud.slu.se

Tack på förhand!

Med vänlig hälsning

Kevin Dahlberg,

Skogsmästarstudent årskurs 15/18, SLU i Skinnskatteberg